

POWIATOWA
STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RYBNIKU

STAN SANITARNY

NA TERENIE
MIASTA ŻORY
2024 ROK

SPIS TREŚCI:

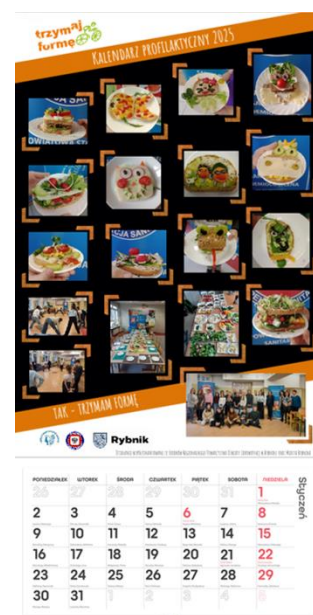
STRONA:

❖ Działania w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	4
❖ Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	6
❖ Szczepienia ochronne	11
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	14
❖ Bezpieczeństwo wody	16
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	22
❖ Bezpieczeństwo żywności i żywienia	26
❖ Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	37
❖ Nadzór nad warunkami higieny pracy	45
❖ Nadzór nad chemikaliami	49
❖ Choroby zawodowe	52
❖ Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	53
❖ Promocja zdrowia i komunikacja społeczna	56

Szanowni Państwo,

W 2024r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku posiadała w ewidencji ogółem 4688 obiektów nadzorowanych, w tym : 2526 obiektów tj. 54% zlokalizowanych było na terenie Miasta Rybnika; 1184 obiekty tj. 25% na terenie Miasta Żory i 978 obiektów tj. 21 % na terenie powiatu rybnickiego. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku ramach prowadzonego bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jak i promocji zdrowia, przeprowadzili ogółem 4408 kontroli i wizytacji sanitarnych na terenie nadzorowanym tj. : na terenie miasta Rybnika, miasta Żory oraz powiatu rybnickiego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem 2033 decyzji administracyjnych, w tym 1013 decyzji merytorycznych i 1020 decyzji płatniczych. Nałożono 140 mandatów karnych na kwotę 27750,00 złotych. Przeprowadzono 8886 wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszonymi chorobami zakaźnymi. Wykonano 3327 badań, na które złożyło się 1309 oznaczeń chemicznych, 3831 oznaczeń fizycznych oraz 1826 mikrobiologicznych. Ponadto pobrano do badań ogółem 6887 próbek (w tym próbek wody, żywności, kosmetyków i badań na nosicielstwo).

Zrealizowano projekt „TAK – TRZYMAM FORMĘ”, będący efektem współpracy Regionalnego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej w Rybniku, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku oraz Miasta Rybnika. W ramach działania przeprowadzono w Rybniku 23 warsztaty w 13 rybnickich szkołach podstawowych obejmując 520 uczniów oraz ok. 1500 rodziców i opiekunów. Warsztaty "TAK - Trzymaj Formę!" propagowały zdrowy styl życia. Zajęcia składały się z dwóch modułów: żywieniowego dotyczącego zdrowego odżywiania, jego wpływu na zdrowie jednostki wraz z przygotowaniem samodzielnie zdrowego, zbilansowanego posiłku, który nie musi być nudne ale wyglądem i zapachem zachęci do jedzenia. Z drugiej strony modułem psychologiczno-sportowym tj. zajęciom z psychologiem i trenerem, tak by pomóc młodym ludziom zrozumieć mechanizmy psychologiczne sterujące naszym zachowaniem – w tym również wyborami żywieniowymi czy tymi dotyczącymi aktywności fizycznej. Podsumowaniem projektu było stworzenie kalendarza profilaktycznego na 2025 rok.

dr inż. Michał Dudek

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Rybniku

Przedstawiona ocena stanu sanitarnego została sporządzona na podstawie danych statystycznych (MZ), prowadzonych przez PSSE w Rybniku, stan na dzień 31.12.2024r.

DZIAŁANIA W RAMACH BIEŻĄCEGO I ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

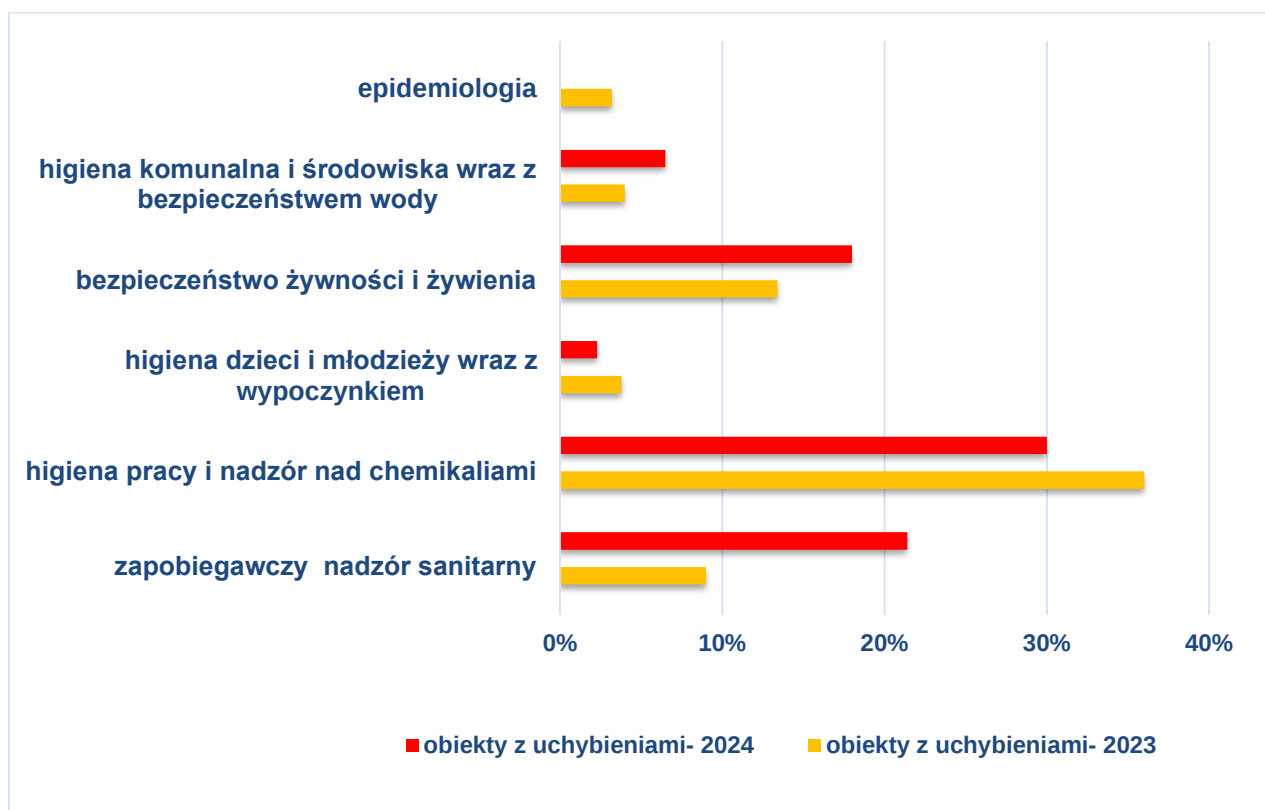
W 2024r. pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się **1184** obiekty zlokalizowane na terenie Miasta Żory. Skontrolowano ogółem **514** obiektów, w **75** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **2079 (w tym 1400 kontroli granicznych)** kontroli i wizytacji sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie Miasta Żory. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem **755** decyzji administracyjnych. Nałożono **34** mandaty na kwotę **6.400,00zł** oraz **2** grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązków na kwotę **2000,00 zł**.

Działania kontrolno-represyjne w zakresie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2021-2024

Rok	2021	2022	2023	2024
Działania				
Liczba obiektów w ewidencji	1169	1189	1183	1184
Liczba obiektów skontrolowanych	421	505	597	514
Liczba obiektów z nieprawidłowościami	53	42	72	75
(%)	(12,6%)	(8,3%)	(12,0%)	(14,6%)
Liczba kontroli/wizytacji	2282	2088	2043	2079
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	787	747	769	755
Liczba nałożonych mandatów	27	19	28	34

W 2024 roku odnotowano ogólnie wzrost stwierdzonych nieprawidłowości, w tym w szczególności w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia tj. w **18%** skontrolowanych obiektów(w 2023r. – 13,4%). Zwiększyła się również liczba przeprowadzonych odbiorów w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w których stwierdzono nieprawidłowości w realizowanych inwestycjach, tj. **21%**. Nadal na wysokim poziomie stwierdzono ilość obiektów z nieprawidłowościami w zakresie nadzoru nad warunkami higieny pracy w środowisku pracy i nadzoru nad chemikaliami, tj. w **30%** skontrolowanych obiektach (w 2023r. – 36%)

**Odsetek obiektów ze stwierdzonymi uchybieniami w 2023-2024 roku
w poszczególnych pionach nadzoru sanitarnego**

ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALACZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROBY ZAKAŻNYCH U LUDZI

Zachorowania na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia na terenie miasta Rybnika w roku 2024.

Ogółem w 2024 roku na terenie Miasta Żory odnotowano 3691 zachorowań (2023 r - 2997 zachorowań) na choroby zakaźne. Dane dotyczące wybranych jednostek chorobowych przedstawione poniżej zostały opracowane na podstawie sprawozdań MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia oraz rejestru chorych na gruźlice.

Lp.	Jednostka chorobowa	2023 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2024 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnutowano w 2024r ↑ ↔ ↓
1	Salmoneloza- zatrucie pokarmowe	12/11	8/8	↓
2	Salmoneloza- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	3/3	1/1	↓
3	Salmoneloza inne zakażenia pozajelitowe	1/1	0/0	↓
4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	24/23	19/19	↓
5	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	279/275	203/191	↓
6	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	47/1	56/2	↑
7	Płonica (szkarlatyna)	120/1	172/3	↑
8	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna-róża	6/1	13/2	↑

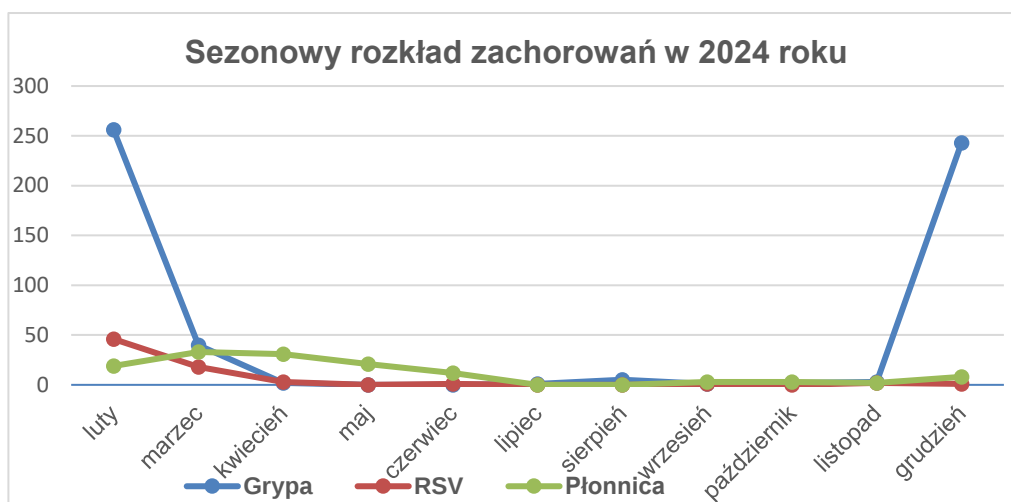
9	Odra	0	1/0	↑
10	Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat	0	1/1	↑
11	Borelioza	29/0	32/0	↑
12	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	5	3	↓
13	Ospa wietrzna	656/1	332/0	↓
14	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	16/0	9/0	↓
15	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	8/8	3/0	↓
16	HIV	3/0	0	↓
17	Świnka	0	4/0	↑
18	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	2/2	11/11	↑
19	Krztusiec	0	36/3	↑
20	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem)	7/7	1/1	↓
21	Kiła	2/0	4/2	↑
22	Rzeżączka	1	1/1	↔
23	Gruźlica	3	8	↑
24	Zakażenie wirusem RSV	6/3	124/17	↑
25	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	215/9	801/10	↑
26	COVID-19	1135	652/7	↓

W 2024r. trzy osoby zostały zarejestrowane jako nosiciele pałeczek *Salmonella* (serotyp –*Salmonella enteritidis*, 1 *Hadar*, 1 *Tshiongwe*).

Odnutowano 1 zgon z powodu choroby zakaźnej gruźlicy.

W 2024 r. na terenie Miasta Żory 27 osób zostało narażonych na wściekliznę, z tego 3 osoby decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wściekliznie.

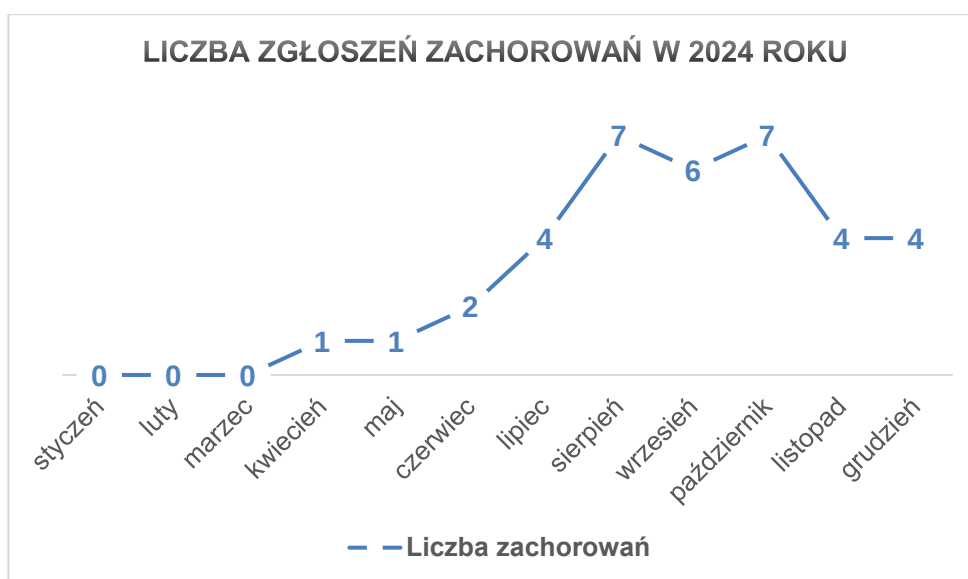
W 2024 r. w porównaniu do roku 2023 odnotowano znaczny wzrost zachorowań na krztusiec (wzrost o 36 przypadków) oraz płonicę (wzrost o 52 przypadki). Największy wzrost dotyczy grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego (wzrost o 586 przypadków) oraz zachorowań wywołanych wirusem RSV (wzrost o 118 przypadków).

Krztusiec

Krztusiec w latach 2020-2023 nie był wykazywany. W roku 2024 w całym kraju wzrosła liczba zachorowań na krztusiec. Tendencja ta jest widoczna również na terenie Miasta Żory, gdzie zgłoszono 36 zachorowań.

Ponad połowa zgłoszonych zachorowań dotyczy dzieci w przedziale wiekowym od 0 do 14 lat.

Liczba zachorowań na krztusiec z podziałem na wiek i płeć

Przedział wiekowy	Mężczyzna	Kobieta	Razem
0-14	9	8	17
15-29	0	7	7
30-59	2	8	10
60 lat i więcej	1	1	2

Krztusiec jest ostrą chorobą dróg oddechowych, wywołowaną przez bakterie *Bordetella pertussis*. Charakterystycznym objawem choroby u dzieci jest długotrwanie utrzymujący się napadowy kaszel z wydzielaniem lepkiej płwociny. W przypadku dorosłych zwykle dominuje przewlekły, niecharakterystyczny kaszel, który może utrzymywać się nawet przez 3-miesiące. Niecharakterystyczny przebieg zachorowań u dorosłych utrudnia rozpoznanie i opóźnia wdrożenie leczenia. Rozpoznanie kliniczne wymaga potwierdzenia laboratoryjnego. Jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie następuje drogą kropelkową.

W przebiegu zachorowania wyróżnia się następujące objawy:

- Okres nieżytowy (1–2 tyg.): zaczyna się wystąpieniem objawów grypopodobnych (gorączka nie jest wysoka lub nie występuje) następnie pojawia się kaszel, który początkowo jest suchy, najpierw występuje w nocy, a następnie również w ciągu dnia, stopniowo przechodząc w napadowy. W tej fazie krztusiec jest najbardziej zakaźny.
- Okres napadowego kaszlu (4–6 tyg.): narastające działanie toksyn powoduje przejście do kolejnej fazy choroby z charakterystycznym napadowym kaszlem, objawami duszności, wykrztuszaniem śluzu i wymiotami.
- Okres zdrowienia (3–4 mies.): kaszel stopniowo ustępuje.

Podanie odpowiednich antybiotyków zmniejsza ryzyko wystąpienia ciężkiego przebiegu zachorowania, zwłaszcza jeśli leczenie rozpocznie się jak najwcześniej od wystąpienia objawów.

W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie obowiązującym kalendarzem szczepień. Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób. Dla utrzymania odporności przeciw krztuścowi zalecane jest również szczepienie przypominające w 19 roku życia oraz dla osób dorosłych co 10 lat.

Od 15 października 2024 roku, kobieta w ciąży może bezpłatnie zaszczepić się przeciw krztuścowi w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Szczepienie kobiety w ciąży przeciw krztuścowi ma na celu redukcję ryzyka zachorowań na krztusiec noworodkowy, hospitalizacji i zgonu niemowlęcia z powodu krztuśca. Z uwagi na obserwowany w 2024 r. wzrost zachorowań na krztusiec w Polsce, decyzją Ministra Zdrowia, została zabezpieczona szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi z obniżoną zawartością antygenów błonicy i krztuśca, przeznaczona do realizacji szczepienia zalecanego u kobiet w ciąży przeciw krztuścowi. Szczepienie realizowane jest na podstawie Obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 3 października 2024 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem przez ministra właściwego do spraw zdrowia (Dz. Urz. Min. Zdr. z 2024 r., poz. 82).

Szczepienie jest zalecane:

- kobietom w ciąży po ukończeniu 27. do 36. tygodnia ciąży – podanie dawki szczepionki bez dodatkowych skierowań i zaświadczeń,
- kobiety w ciąży zagrożonej przedwczesnym porodem, po ukończeniu 20. tygodnia ciąży – podanie dawki szczepionki.

Kwalifikację do szczepienia kobiety w ciąży prowadzi lekarz POZ. Dodatkowo w przypadku ciąży zagrożonej ryzykiem wcześniejszego porodu, pacjentkę kieruje na szczepienie zalecane w POZ lekarz, który prowadzi ciążę. Szczepienia są realizowane w POZ (w ramach złożonej deklaracji do lekarza POZ). Szczepionkę udostępnia POZ. Pacjentka nie potrzebuje recepty na szczepionkę. Szczepienie odnotowane jest w elektronicznej Karcie Szczepień.

Ogniska epidemiczne

W 2024r. na terenie Miasta Żory nie zgłoszono ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2024r. na terenie Miasta Żory nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

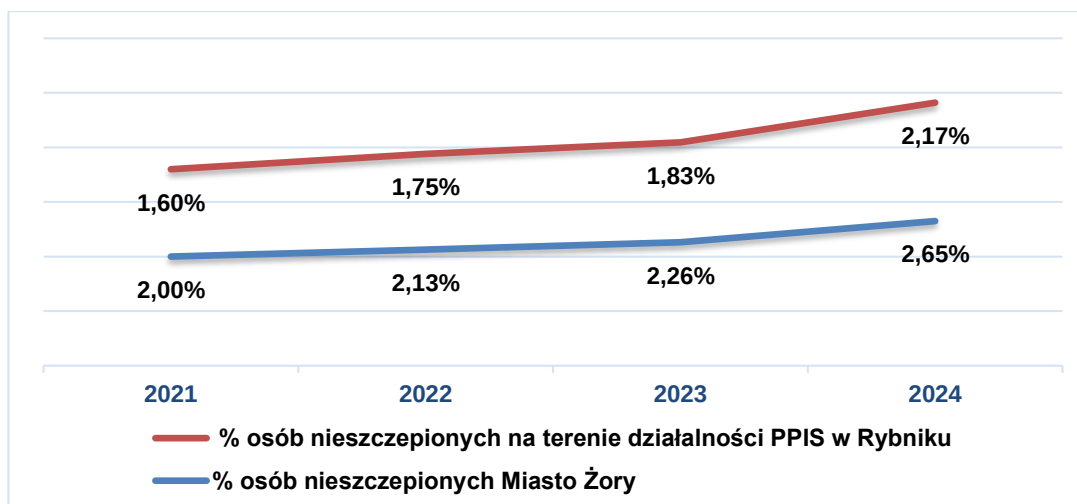

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W 2024 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się 16 punktów szczepień w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w lecznictwie otwartym w zakresie dokumentacji i wykonywania szczepień ochronnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na nadzorowanym terenie odnotowuje się ciągły wzrost przypadków niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych - na koniec roku 2024 lekarze sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad osobą małoletnią przekazali państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu dla miejsca udzielania świadczeń opieki zdrowotnej „raport o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych”, w którym wykazali 413 osób małoletnich objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, które nie były poddane lekarskiemu badaniu kwalifikacyjnemu albo u których nie zostały przeprowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne, mimo niestwierdzenia u nich przeciwwskazań do szczepienia.

Procent osób objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi u których nie przeprowadzono obowiązkowych szczepień ochronne w latach 2018-2024

Do osób „uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych” wysłano 36 pisma przypominających o obowiązku przeprowadzenia zaległych szczepień oraz o korzyściach wynikających z przeprowadzanych szczepień ochronnych, 19 wezwań do szczepień oraz 10 upomnień wzywających do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku skierował 2 wnioski o wszczęcie postępowania i ukaranie grzywną do Wojewody Śląskiego w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień ochronnych.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP)

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2024 r. odnotowano 5 zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w 2023 r. odnotowano 5 NOP).

Wyniki analizy stanu zaszczepienia oraz dane dotyczące zgłaszanych Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych są corocznie publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (NIZP-PZH-PIB) w biuletynie pt. „Szczepienia Ochronne w Polsce” za dany rok na stronie internetowej : www.pzh.gov.pl. Biuletyn jest podstawowym źródłem informacji o stanie uodpornienia populacji dzieci i młodzieży w Polsce.

Dystrybucja preparatów szczepionkowych i realizacja programów bezpłatnych szczepień

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne odpowiadają za dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień – wydano 2630 preparatów szczepionkowych (do punktów szczepień zlokalizowanych na terenie Miasta Rybnika, Miasta Żory i powiatu rybnickiego).

Na podstawie Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 25 lipca 2024 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem przez ministra właściwego do spraw zdrowia (Dz. Urz. Min. Zdr. z 2024 r., poz.52), szczepieniami przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) od 1 września 2024 r. objęto osoby po ukończeniu 9. roku życia do ukończenia 14. roku życia (w 2024 r. szczepieniami objęto roczniki 2010-2015). Dodatkowo od 1 września 2024 r. podmioty POZ miały możliwość realizacji szczepień przeciw HPV również w szkołach podstawowych, w trybie wyjazdowym. Szczepienia realizowane są dwoma bezpłatnie dostępnymi preparatami szczepionkowymi 2-walentną szczepionką Cervarix i 9-walentną szczepionką Gardasil 9. Ponadto od 1 września 2023 r. realizowany jest program bezpłatnych leków dla dzieci i młodzieży w wieku do 18. roku życia. W ramach tego programu 2-walentna szczepionka przeciw HPV może być dostępna nieodpłatnie dla dzieci do ukończenia

18. roku życia. W 2024r. wydano 118 preparatów szczepionkowych (do punktów szczepień zlokalizowanych na terenie Rybnika, Żor i powiatu rybnickiego).

Realizacja szczepienia przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV w rocznikach 2006-2015 w okresie od 01.01.2024 do 31.12.2024 na terenie Miasta Rybnika (dane ze strony <https://ezdrowie.gov.pl>)

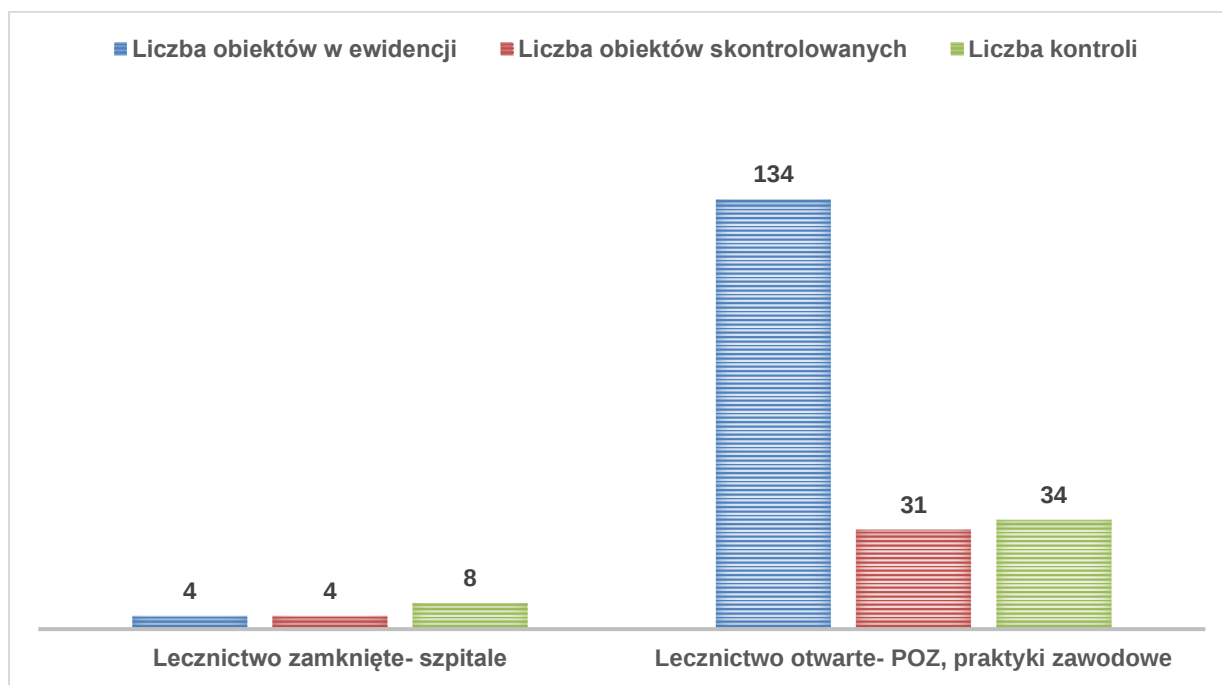
Liczba osób uprawnionych			Liczba zaszczepionych			% zaszczepionych		
ogółem	kobiet	mężczyzn	ogółem	kobiet	mężczyzn	ogółem	kobiet	mężczyzn
7766	3768	3998	526	323	203	6,77	8,57	5,08

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2024 roku w ewidencji podmiotów leczniczych zarejestrowano ogółem 138 obiektów na terenie Miasta Żory. Skontrolowano 35 obiektów i przeprowadzono ogółem 42 kontrole sanitarne w zakresie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Rodzaj i ilość podmiotów leczniczych skontrolowanych w 2024 roku

Lecznictwo zamknięte

W 2024 roku ewidencji zarejestrowano 4 podmioty lecznicze zamknięte, w tym 1 szpital jednodniowy. Przeprowadzono ogółem 8 kontroli w 4 podmiotach leczniczych:

- 5 kontroli sanitarnych,
- 2 kontrole sprawdzające,

W wyniku przeprowadzonych kontroli sprawdzających w Szpitalu Miejskim w Żorach stwierdzono wykonanie nałożonych obowiązków, tj. : w gabinecie zabiegowym Izby Przyjęć przeprowadzono konserwację bieżącą polegającą na malowaniu ścian i sufitów, w Centralnej Sterylizatorni między strefą czystą i brudną zapewniono ustęp.

Lecznictwo Otwarte – w tym praktyki zawodowe

W 2024 roku w ewidencji obiektów nadzorowanych na terenie Miasta Żory zarejestrowano 134 obiekty. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 31 podmiotów leczniczych, ogółem przeprowadzono 34 kontroli w obiektach podmiotów leczniczych i praktykach zawodowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Interwencje

W 2024 roku nie zgłoszono próśb o interwencję.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach swoich ustawowych obowiązków prowadzi nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym ciepłą wodą użytkową w zakresie bakterii *Legionella sp.*), nad jakością wody na pływalniach, kąpieliskach oraz miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

W 2024 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody na terenie Miasta Żory przeprowadzono 26 kontroli sanitarnych. Wydano ogółem 4 decyzje administracyjne:

- ✓ 1 decyzja dot. oceny rocznej jakości wody na pływalni,
- ✓ 3 decyzje nakazujące dotycząca jakości ciepłej wody użytkowej (w tym 1 decyzja na podmiot leczniczy i 2 decyzje na hotel),

Ponadto wydano:

- ✓ 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- ✓ 2 oceny okresowe dot. ocen półrocznych o jakości wody, przeznaczonej do spożycia,
- ✓ 2 oceny dotyczące jakości wody w kąpieliskach (w tym 1 ocena sezonowa i 1 ocena urzędowa),
- ✓ 9 ocen dot. materiałów i wyrobów służących do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

W 2024 r. na terenie Miasta Żory w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia, przedsiębiorstwa dostarczyły ogółem ok. 7,5 tys. m³/d wody, dla 57 706 mieszkańców. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, ze strefy zasilania Goczałkowice-Rybnik (źródło zasilania ZUW Goczałkowice), natomiast pozostała część wody pochodzi z ujęć głębinowych własnych, zlokalizowanych w Żorach-Roju.

Na terenie miasta wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

- strefa zaopatrzenia w wodę zasilana ze stref Goczałkowice-Rybnik – 5320,0 m³/d.
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Żorach-Roju – 2175,0 m³/d.

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla Miasta Żory są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A., ul. Wojewódzka 19, 44-026 Katowice - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem miasta,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Wodociągowa 10, 44-240 Żory (właściciel ujęcia głębinowego w Żorach-Roju, wyłączny dystrybutor wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta).

Dodatkowo podmiotami wykorzystującymi wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach prowadzonej działalności gospodarczej są:

- EXTRAL Sp. z o. o., ul. Wygody 2, 44-240 Żory,
- Jelux Polska Sp. z o.o., ul. Towarowa 2, 44-240 Żory.

Na terenie Miasta Żory w 2024 r. pobrano łącznie 78 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw, w ramach przyjętego planu działania oraz interwencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku. W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2024 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie miasta Żory, tj. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Żorach, a także EXTRAL Sp. z o. o. oraz Jelux Polska Sp. z o. o. (oba posiadające indywidualne ujęcia wody), wykonano 66 badań próbek wody w tym 58 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 8 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków przekroczenia stężenia azotanów oraz nieprawidłowość zmian w zakresie mętności w próbce wody pochodzącej z ujęcia indywidualnego, a także pojedynczych przypadków przekroczenia wartości parametrycznej żelaza oraz nieprawidłowość zmian w zakresie mętności w wodzie pochodzącej z ujęcia powierzchniowego. Opisane wyżej przypadki zanieczyszczeń wody do spożycia nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, tym nie mniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Wykonane w ramach kontroli wewnętrznej ponowne badania wykazywały poprawę jakości wody.

W ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku w 2024 r. w 3 obiektach przeprowadził 5 kontroli (w tym 1 kontrolę sanitarną Stacji Uzdatniania Wody i 4 kontrole związane z poborem wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi) mające na celu ocenę jakości wody w poszczególnych strefach, w trakcie których do badań laboratoryjnych zostało pobranych 8 próbek wody, w tym 4 próbki w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 2 próbki w zakresie monitoringu parametrów grupy B. W jednej próbce wody pobranej w ramach planu działania na 2024 r., pochodzącej z głębinowego ujęcia indywidualnego należącego do EXTRAL Sp. z o. o. wystąpił pojedynczy przypadek przekroczenia parametru odczynu pH. Wskazane przekroczenie w wodzie do spożycia, wymagało podjęcia przez podmiot odpowiednich działań naprawczych, których skuteczność została potwierdzona ponownymi badaniami kontrolnymi wody, w ramach kontroli wewnętrznej.

Odsetek kwestionowanych próbek wody do spożycia w latach 2020-2024

ROK	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba pobranych próbek wody	61	73	75	74	78
% próbek wody niespełniających wymagań	7%	4%	0%	3%	6,4%

Ciepła woda użytkowa

W 2024 roku na terenie Miasta Żory w 6 obiektach przeprowadzono ogółem 17 kontroli, w tym 14 kontroli z poborem ciepłej wody użytkowej. Skontrolowano ww. zakresie:

- 3 podmioty lecznicze, w których przeprowadzono 7 kontroli i pobrano 44 próbki wody do badań laboratoryjnych,
- 2 hotele, w których przeprowadzono 9 kontroli i pobrano 24 próbki wody do badań laboratoryjnych,
- 1 dom pomocy społecznej, w którym przeprowadzono 1 kontrolę i pobrano 4 próbki wody do badań laboratoryjnych.

Ogółem pobrano 72 próbki wody do badań laboratoryjnych.

W 2 obiektach, stwierdzono skażenie sieci ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella* sp. w związku z powyższym wydano decyzje administracyjne z obowiązkiem doprowadzenia jakości c.w.u. do zgodności z wymaganiami Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), tj. w:

- ✓ Szpitalu Miejskim w Żorach, ul. Dąbrowskiego 20, 44-240 Żory
- ✓ Obiekcie noclegowym „STARY MŁYN”, ul. Męczenników Oświęcimskich 20, 44-240 Żory

W pozostałych obiektach ciepła woda użytkowa spełniała obowiązujące wymagania.

Ponadto stwierdzono wykonanie obowiązku nałożonego na Hotel KAMELEON, ul. Boryńska 7, 44-240 Żory. Kontroli sprawdzającej wykazała doprowadzenia jakości c.w.u. do zgodności z wymaganiami Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Woda na pływalniach

Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie Miasta Żory kontrolowana była na przestrzeni całego minionego roku w 1 parku wodnym oraz w sezonie letnim na 1 pływalni odkrytej.

Zarządzający pływalniami zgodnie z harmonogramami na 2024r., uzgodnionymi z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku zbadali w akredytowanych laboratoriach 312 próbek wody :

- pływalnia kryta – 281 próbek,
- pływalnia odkryta - 31 próbki.

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymywanych na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów uzdatniania. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów. Zakwestionowano 26 próbek wody (7,4% przebadanych prób wody), w których stwierdzono podwyższone wartości stężenia:

- ✓ chloru wolnego i związanego,
- ✓ chloroformu,
- ✓ potencjału redox,
- ✓ odczynu pH,
- ✓ ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C ,
- ✓ *Pseudomonas aeruginosa*.

W przypadku wystąpienia pozostałych nieprawidłowości zarządzający pływalniami informowali o dokonanych działaniach naprawczych, a kolejne wyniki wskazywały na poprawę funkcjonowania systemów uzdatniania wody.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami w 2024 r. tut. organ w 2 obiektach przeprowadził ogółem 3 kontrole, w tym 2 związane z poborem próbek wody na nadzorowanych pływalniach, pobierając łącznie 37 próbek wody:

- dla pływalni krytej – 24 próbki,
- dla pływalni odkrytej – 13 próbek.

Zakwestionowano 22 próby (59% przebadanych prób), w których stwierdzono przekroczenia następujących parametrów: potencjał redox, chlor wolny, chlor związany, odczyn pH.

Woda w kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

Na terenie Miasta Żory w 2024 r. funkcjonowało 1 kąpielisko „ Śmieszek ” (sezon kąpielowy 22.06.2024 r. - 01.09.2024 r.).

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego wykonano 1 kontrolę urzędową, w ramach której zostały pobrane próbki wody do badań laboratoryjnych oraz została dokonana ocena wizualna jakości wody w kąpieliskach. Dodatkowo 3 razy pobrano próbki oraz dokonano oceny wizualnej jakości wody w kąpieliskach w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z harmonogramem ustalonym z organizatorem kąpieliska

i zatwierdzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku. Wszystkie badania oraz oceny wizualne jakości wody, w trakcie trwania sezonu, pozwalały na stwierdzenie przydatności wody do kąpiel, z których oceny jakości wody w kąpieliskach były przekazywane na bieżąco organizatorowi oraz Prezydentowi Miasta Żory, a także zamieszczane w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

Dokonano także oceny sezonowej i klasyfikacji jakości wody w kąpieliskach „Śmieszek” po sezonie letnim 2024 r., klasyfikując jakość wody w kąpielisku jako „doskonałą”, na podstawie wyników badań z 4 ostatnich sezonów kąpieliskowych.

W sezonie letnim 2024 na terenie Miasta Żory nie było miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpiel

Interwencje

Na terenie Miasta Żory w 2024 r. odnotowano jedną interwencję odnośnie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (dotycząca zmian skórnych i nieakceptowalnego smaku) pochodzącej z ujęcia powierzchniowego, w wodociągu sieciowym należącym do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Żorach, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku pobrał 4 próbki wody do badań laboratoryjnych w 3 punktach zgodności na sieci wodociągowej oraz w jednym punkcie z instalacji wewnętrznej w domu prywatnym. Wyniki badań pobranych próbek wody wykazały przekroczenia wartości parametrycznych, w 2 punktach poboru, stwierdzając nieprawidłowość zmian w zakresie mętności, przekroczenie wartości parametrycznej żelaza oraz nieprawidłowości w zakresie smaku. Wskazane zanieczyszczenia w wodzie do spożycia nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia, jednakże mogły niekorzystnie wpływać na organoleptyczne właściwości wody tym samym na jej akceptowalność przez konsumentów, w związku z tym wymagały podjęcia przez podmiot natychmiastowych działań naprawczych, których skuteczność została potwierdzona ponownymi badaniami kontrolnymi wody, w ramach kontroli wewnętrznej.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2024 r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 118 prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie Miasta Żory.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	8	48	24	38
Pływalnie	37	63	78	83
Kąpieliska	1	0	0	2
Woda ciepła (Legionella sp.)	72	0	0	72

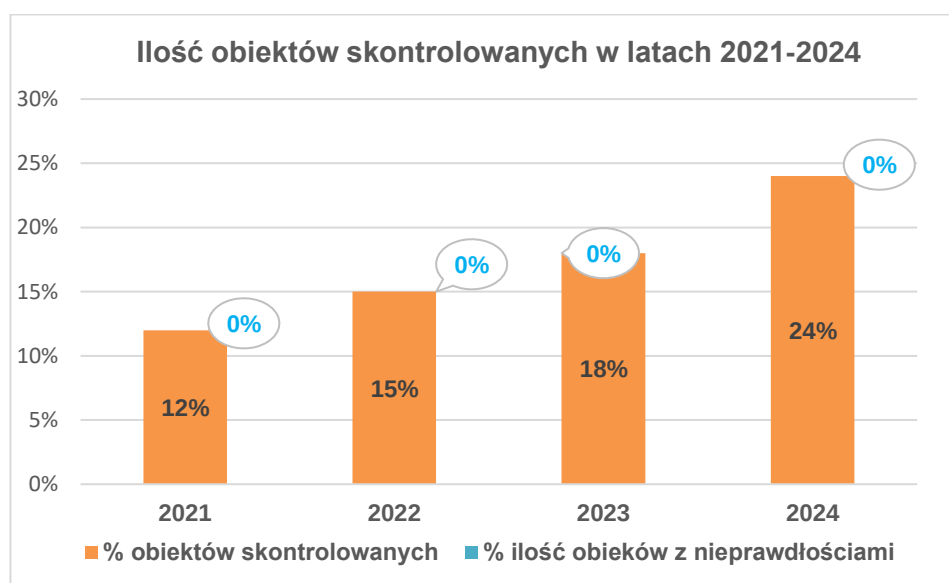

Oddział Laboratoryjny wykonuje również badania na zlecenie Klienta zewnętrznego w ramach: monitoringu prowadzonego przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody do spożycia; prowadzonego systemu HACCP; przydatności do spożycia wody wodociągowej oraz w studniach przydomowych ; oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz inne zlecane przez Klienta. Ogółem przebadano 606 próbek wody Klienta zewnętrznego i wykonano: 1725 oznaczeń fizycznych, 883 oznaczeń chemicznych, 1862 oznaczenia mikrobiologiczne.

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska w 2024 roku na terenie Miasta Żory znajdowało się 317 obiektów. Skontrolowano 77 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 100 kontroli sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku kontroli sprawdzającej przeprowadzonej w 2024 roku stwierdzono wykonanie decyzji wydanej w 2018 roku na Szpital Miejski w Żorach, tj. : doposażanie stacjonarnego urządzenia chłodniczego w przedsionku; zapewnienie dostępu przy stacjonarnym urządzeniu chłodniczym do umywalki z bieżącą wodą zimną i ciepłą zainstalowanej w sposób umożliwiający co najmniej umycie rąk bezpośrednio po wyjściu z urządzenia, wyposażonej w dozownik z mydłem i środkiem do dezynfekcji rąk oraz ręcznik jednorazowego użytku, wodę bieżącą ciepłą i zimną do celów porządkowych, wydzielone miejsca odpowiednio do przechowywania czystych oraz zbierania brudnych środków ochrony indywidualnej dla osób przebywających w miejscu przeznaczonym do wstępnego magazynowania odpadów medycznych

W 2024 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 5 decyzji dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich,
- 15 postanowień dotyczących warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 3 opinie dotyczących warunków organizacji imprez masowych.

Interwencje

W 2024 roku do Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska wpłynęło łącznie 7 interwencji, spośród których 2 przekazano do załatwienia wg właściwości do innych organów, 4 rozpatrzono bezpośrednio, 1 interwencję pozostawiono bez rozpoznania.

Interwencje rozpatrywane przez PPIS (w ramach kompetencji) dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarnego lokali mieszkalnych i związanych z tym uciążliwości: 1 interwencja dotycząca nieprawidłowego stanu sanitarnego mieszkania, przeprowadzono 5 wizji lokalnych, lokal został doprowadzony do należytego stanu higieniczno-sanitarnego;
- uciążliwości powodowanych przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi: 1 interwencja, która okazała się bezzasadna. Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną (miejsce składowania odpadów przy bloku nr 3, osiedle Pawlikowskiego, 44-240 Żory);
- innych spraw: 3 interwencje : 1 interwencja dotyczyło prowadzenia działalności gospodarczej z zakresu fryzjerstwa i kosmetyki bez zachowania należytych warunków higieniczno-sanitarnych (kontrola nie wykazała nieprawidłowości); 1 interwencja dotyczyła braku okularów w solarium – wezwano stronę do uzupełnienia braków formalnych wniosku. Strona nie odpowiedziała - interwencję pozostawiono bez rozpatrzenia; 1 interwencja dotyczącą niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych Centrum przesiadkowego w Żorach, wykonano 1 kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami:

- 1 interwencja dotyczyła uciążliwości zapachowych – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Żory;
- 1 interwencja dotyczyła uciążliwości powstałych na skutek korzystania z usług „Fundacji Darmowa Szafa” przez jej klientów – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Żory.

Działania edukacyjno- informacyjne

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2024 r., w zakresie realizacji zadania pn.: „Działania edukacyjno-informacyjne każdorazowo w ramach prowadzonych kontroli wraz ze sprawozdawczością w tym zakresie” w roku 2024 na terenie Miasta Żory przeprowadzono 77 kontroli z działaniami edukacyjno-informacyjnymi, co stanowi 77% przeprowadzonych kontroli.

Działania obejmowały tematykę dotyczącą m.in.

- ✓ właściwej eksploatacji wewnętrznej sieci wodociągowej mającej na celu zmniejszenie ryzyka występowania bakterii z rodzaju Legionella;
- ✓ zasad właściwego utrzymania i eksploatacji wentylacji, klimatyzacji (okresowe przeglądy, czyszczenie);
- ✓ stanu higieniczno - sanitarnego i technicznego pomieszczeń/urządzeń obiektu;
- ✓ opracowanych i wdrożonych procedur (m.in. postępowania z bielizną czystą i brudną, postępowania z odpadami medycznymi, transportu czystej i brudnej bielizny, DDD).
- ✓ o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych;
- ✓ informowania konsumentów o jakości wody przez dostawców wody;
- ✓ realizacji harmonogramu badań wody przez dostawcę wody;
- ✓ punktów zgodności;
- ✓ stosowania odpowiednich materiałów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi; oceny ryzyka strefy zaopatrzenia w wodę;
- ✓ analizy przyczyn zanieczyszczenia jakości wody do spożycia;
- ✓ zagrożeń dot. zakwitu sinic; wymagań dotyczących warunków sanitarno-higienicznych na pływalniach;
- ✓ właściwej eksploatacji pływalni w związku ze zwiększonym jej obłożeniem;
- ✓ zagrożeń wynikających z następstw korzystania z solarium;

W ramach przeprowadzanych działań informacyjno-edukacyjnych właścicielom/zarządom pozostawiano przygotowane przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej materiały w formie ulotek w zakresie informacji dotyczących m.in. bezpieczeństwa sanitarnego wentylacji i klimatyzacji obiektów podmiotów leczniczych; dbania o instalację wewnętrzną w budynkach; profilaktyki zakażeń bakterii Legionelli; postępowania z odpadami medycznymi; palenia wyrobów tytoniowych, nowatorskich wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych; zagrożeń związanych z wodą w fontannach; zasad właściwego utrzymania i eksploatacji wentylacji i klimatyzacji. Dodatkowo w trakcie kontroli informowano o dostępnych źródłach wiedzy, wskazując strony internetowe zawierające linki do publikacji, w tym dotyczących profilaktyki zakażeń bakterią Legionelli, a także wskazywano stronę internetową oraz Facebooka PSSE w Rybniku, na których dostępne są linki odnoszące się do stron w zakresie tematyki przestrzegania standardów sanitarno-higienicznych w trakcie świadczenia zabiegów w obiekcie.

W związku ze zbliżającym się sezonem letnim i ryzykiem wzrostu zachorowań na legionellozę oraz z powszechnym zasiedlaniem instalacji wodnych pałeczkami *Legionella* i zagrożeniem zakażenia ludzi do prezydentów, wójtów i burmistrzów miast/gmin, podmiotów wykonującą działalność leczniczą, centrów handlowych, hoteli i innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie przesłano pismo z linkami do publikacji dających możliwość kształtowania dobrych praktyk minimalizujących ryzyko zagrożeń zachorowań na legionellozę tj. „Bezpieczeństwo wodne w budynkach” –

<https://www.gov.pl/web/gis/bezpieczenstwo-wodne-w-budynkach>; „Zapobieganie zakażeniom bakteriami z rodzaju *Legionella* – zawierające zalecenia dot. ponownego otwierania budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego po wydłużonym przestoju lub ograniczonej eksploatacji”: <https://www.gov.pl/web/gis/zapobieganie-zakazeniom-bakteriami-z-rodzaju-legionella--zalecenia-dot-ponownego-otwierania-budynkow-uzytecznosci-publicznej-i-zamieszkania-zbiorowego-po-wydłużonym-przestoju-lub-ograniczonej-eksploatacji2>).

Ponadto skierowano pismo do prezydentów, wójtów i burmistrzów miast/gmin, w którym zwrócono szczególną uwagę na utrzymanie i ustalenie zasad zachowania w sąsiedztwie urządzeń w trakcie których wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny (fontanny, pluskadełka, kurtyny wodne) oraz na bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających z ww. urządzeń. W piśmie wskazano również miejsca przeznaczone do kąpieli, takie jak pływalnie kryte i odkryte (w tym aquaparki), kąpieliska czy wodne place zabaw, z których można bezpiecznie korzystać

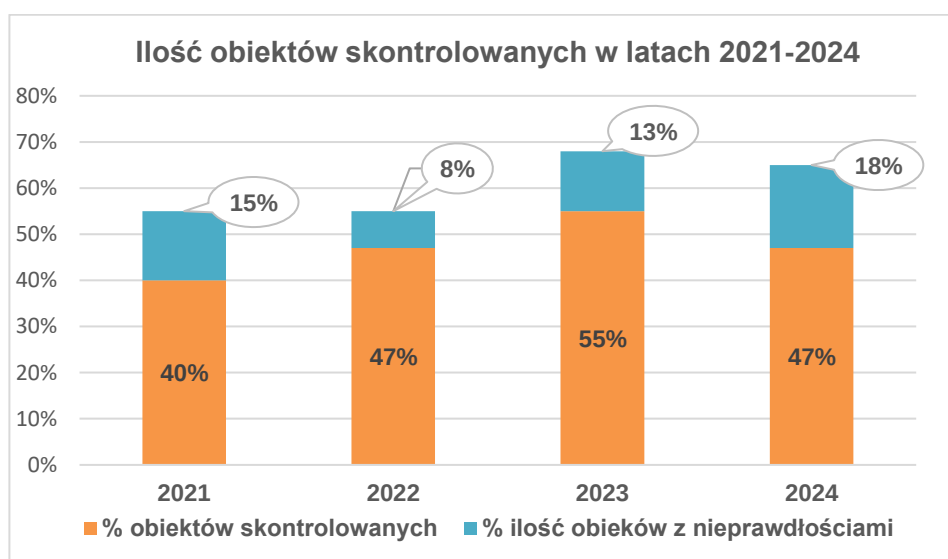
BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się 2476 obiektów, w tym 651 na terenie Miasta Żory (w 2023r. – 662 obiekty).

Liczba i rodzaje obiektów objętych nadzorem w latach 2022 - 2024 roku

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba		
	2024	2023	2022
Zakłady produkcji żywności	40	39	36
Obiekty obrotu żywnością	328	345	345
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	198	194	192
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	66	64	62
Zakłady produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	19	20	18
Razem	651	662	653

W 2024 roku skontrolowano **303** obiekty, w **54** obiektach stwierdzono nieprawidłowości tj. w **18%** skontrolowanych obiektach. Przeprowadzono **424** kontrole sanitarnych. W oparciu o ujednolicone arkusze oceniono **201** obiektów.

Do badań laboratoryjnych pobrano **92** próby (w 2023r. – 77 prób), w tym:

- ✓ 81 próbek środków spożywczych,
- ✓ 3 próby materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- ✓ 2 próby zmiotków,
- ✓ 6 prób wymazów sanitarnych.

Zakwestionowano jakość zdrowotną **2** pobranych prób (w 2023r. – 1 pobraną próbę).

W 2024 roku ogółem wydano **40** decyzji administracyjnych nakazowych (w 2023r- 33 decyzji) oraz **106** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **156** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W wyniku stwierdzonych uchybień sanitarno-porządkowych osoby odpowiedzialne ukarano **34** mandatami karnymi na łączną kwotę **6.400 zł**.

Zakłady produkcji żywności

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się **81** zakładów produkcyjnych, z których skontrolowano **53**, tj. **65%** obiektów nadzorowanych (w 2023r.- 68% obiektów), przeprowadzając **84** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności w latach 2022 - 2024r.

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów		
	2024r.	2023r.	2022r.
Wytwórnice lodów	2	2	2
Piekarnie	11	10	10
Ciastkarnie	2	2	2
Przetwórnice warzywno-owocowe	1	1	1
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	5	5	4
Producenci żywności w warunkach domowych	12	10	8
inne wytwórnice żywności	7	8	8
Ogółem	40	39	36

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2024 roku:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą (piekarnie),
- obecność szkodników lub śladów ich bytowania (piekarnie).

Wydano **2** decyzje administracyjne nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień (w tym wydano 2 decyzje nakazujące przeprowadzenie zabiegów dezynsekcji – w związku ze stwierdzeniem obecności szkodników) oraz **2** decyzje

płatnicze. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **10** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W zakładach produkujących żywność pobrano **22** próby do badań laboratoryjnych - nie zakwestionowano prób. Zdyskwalifikowano **1** próbę tzw. zmiotków pobranych w piekarni z uwagi na stwierdzoną obecność szkodników zbożowo-mącznych.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 1 zakładzie produkcyjnym. Badana próbka nie wykazała przekroczenia limitów zawartości ww. substancji

Obiekty obrotu żywnością

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się **328** zakładów obrotu żywnością, z których skontrolowano **140**, tj. **43%** obiektów nadzorowanych (w 2023r - 61% obiektów), przeprowadzając **225** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością w latach 2022- 2024

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów		
	2024r.	2023r.	2022r.
Sklepy spożywcze	171	182	182
Kioski spożywcze	33	35	37
Apteki	18	18	18
Magazyny hurtowe	18	17	14
Obiekty ruchome i tymczasowe	7	10	10
Środki transportu	11	11	13
Inne obiekty obrotu	70	72	71
Razem	328	345	345

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2024r.:

- ✓ zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą) lub podłogi z ubytkami (w sklepach),
- ✓ sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia (sklepy),
- ✓ brak czystości i porządku w sklepach (brudne urządzenia chłodnicze, zamrażarki, posadzki, zakurzone regały,
- ✓ brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności sprzedawanej bez opakowań jednostkowych (sklep i kiosk).

W 2024 roku wydano **29** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **70** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **73** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **24** mandaty karne na kwotę **4.250 zł**.

W zakładach wprowadzających do obrotu żywność pobrano **66** prób do badań laboratoryjnych. Żadna z powyższych prób nie została zdyskwalifikowana.

Z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości tj.: nieprawidłową prezentacją (m.in. przypisywanie właściwości zapobiegania chorobom lub leczenia chorób) zawartą na stronie internetowej, wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w oparciu o art. 103 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o *bezpieczeństwie żywności i żywienia*, wystosowano 1 wniosek o ukaranie w drodze decyzji administracyjnej.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się **264** zakłady żywienia zbiorowego, z których skontrolowano **133** tj. **50%** obiektów nadzorowanych (w 2023r. – 52% obiektów), przeprowadzając **158** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów żywienia zbiorowego w latach 2022 - 2024

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów		
	2024r.	2023r.	2022r.
Zakłady żywienia zbiorowego – typ otwarty	69	68	57
Zakłady małej gastronomii	129	126	135
Stołówki pracownicze	2	2	2
Bufety przy zakładach pracy	1	1	1
Bloki żywienia w szpitalach	2	2	2
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	2	2	2
Stołówki w żłobkach i małego dziecka	13	12	10
Stołówki szkolne	16	16	15
Stołówki przedszkolne	25	24	25
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	2	2	2
Inne zakłady	1	1	1
Zakłady usług cateringowych	2	2	2
Ogółem	264	258	254

Podczas kontroli najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- ✓ zły stan sanitarno-techniczny ścian, sufitów (brudne, z zaciekami, zakurzone), brudne urządzenia chłodnicze,
- ✓ brudne szafki kuchenne, półki.

W 2024r. wydano **9** decyzji administracyjnych nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **34** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **74** inne decyzje merytoryczne dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniające.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **10** mandatów karnych na kwotę **2.150 zł**.

W zakładach żywienia zbiorowego pobrano **4** próby żywności do badań laboratoryjnych (w 2023r.- 1 próbę). Zdyskwalifikowano **1** pobraną próbę - posiłek obiadowy z uwagi na niezgodny z wymaganiami skład wartości odżywczych. Zakład został zobowiązany do podjęcia działań naprawczych mających na celu poprawę struktury żywienia.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 1 zakładzie małej gastronomii. Badana próbka nie wykazała przekroczenia w tłuszczu, limitów zawartości ww. substancji.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W 2024 roku w ewidencji znajdowały się **19** zakładów z tej grupy (2 produkcji, 17 obrotu), z których skontrolowano **6** przeprowadzając **6** kontroli sanitarnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad importem/eksportem

W 2024 roku w związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wywożonych zagranicę przeprowadzono **1392** kontroli dokonując sprawdzenia dokumentacji **3265** partii środków spożywczych o łącznej masie: 4220337,326 kg i wydano **1392** świadectwa eksportowe.

Przeprowadzono również 8 granicznych kontroli związanych z importem (przywóz żywności z Ukrainy, Wielkiej Brytanii, 1 import przedmiotów do kontaktu z żywnością z Chin). Wydano 7 świadectw potwierdzające spełnienie wymagań na podstawie oględzin partii żywności o masie 47524kg oraz okazanej dokumentacji oraz 1 świadectwo nie spełniające wymagań.

Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2024 r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospisy dekadowe w 3 placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. w:

- 1 szpitalu,
- 1 żłobku posiadający kuchnię własną w miejscu.

Wszystkie jadłospisy uzyskały ocenę negatywną. Nieprawidłowości dotyczyły braku realizacji wytycznych Instytutu Żywności i Żywienia w zakresie:

- ✓ pokrycia zapotrzebowania na energię, która znacznie przewyższała normy na składniki energetyczne i budulcowe (żłobek),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na wapń – we wszystkich placówkach stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na wapń,

- ✓ pokrycia zapotrzebowania na witaminę C - w 1 zakładzie brak pokrycia zapotrzebowania (szpital),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na żelazo - w 7 zakładach (1 szpital posiadający kuchnię własną od surowca do wyrobu gotowego, żłobek, 5 przedszkoli) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na żelazo,
- ✓ przekroczenia (zbyt dużo) zalecanego poziomu ilości soli kuchennej – w 1 zakładzie (żłobek).

Ponadto w ramach realizacji „Programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej” poddano ocenie teoretycznej jadłospisy dekadowe pacjentów będących na diecie podstawowej hospitalizowanych w dwóch szpitalach w Żorach. Po przeprowadzeniu oceny z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów w obu szpitalach uzyskano wyniki klasyfikowane jako „ sposób żywienia zadawalający”. Do dyrektora jednego ze szpitali skierowano pismo wskazujące na potrzebę uzyskania poprawy struktury żywienia w tym zakresie. Zakład zadeklarował podjęcie działań naprawczych.

Oprócz oceny teoretycznej poprawność struktury żywienia oceniano na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych. Pobrano 1 próbę posiłku obiadowego w 1 żłobku, którą zakwestionowano z uwagi na nieprawidłową (niewystarczającą) wartość kaloryczną posiłku oraz niezgodne z normą procentowe udziały składników odżywczych: tłuszczu (poniżej normy) i białka (powyżej normy).

Nadzór nad żywnością prozdrowotną

W 2024 r. w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano łącznie 10 prób tzw. żywności prozdrowotnej, w tym:

- **4 próby żywności środków spożywczych specjalnego przeznaczenia (dla określonych grup) tj.:**
 - ✓ 1 próba z grupy żywność dla dzieci, badanie w kierunku metale,
 - ✓ 2 próby z grupy żywność dla dzieci – dania gotowe do spożycia- w kierunku oznaczenia metali ciężkich (Pb, Cd, Hg, As, Ni),
 - ✓ 1 próba z grupy preparaty do dalszego żywienia niemowląt w proszku, oznaczenie metali (Pb, Cd, Hg, As, Ni).
- **6 prób suplementów diety tj.:**
 - ✓ 2 próby celem oznaczenia kwasów omega-3,
 - ✓ 3 próby w kierunku oznaczenia substancji dodatkowych,
 - ✓ 1 próba w kierunku oznaczenia metali.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań z badań laboratoryjnych nie stwierdzono nieprawidłowości w badanych zakresach. Spośród w/w wyżej kategorii środków spożywczych 10 prób było także oceniane pod względem poprawności znakowania – na zgodność m.in. z przepisami zawartymi w: ustawie o bezpieczeństwie żywności i żywienia, Rozporządzeniach PEiR nr: 1169/2011, 609/2013, 1924/2006. Nie zakwestionowano żadnej z pobranych i badanych laboratoryjnie prób.

W 2024 r. w ramach urzędowej kontroli żywności w 9 aptekach przeprowadzono 17 kontroli oraz w 2 sklepach zielarsko-medycznych przeprowadzono 3 kontrole, nie stwierdzając nieprawidłowości oraz 2 kontrole stron internetowych z suplementami diety. Były to kontrole kompleksowe, interwencyjne, sprawdzające oraz tematyczne, w tym związane z poborem prób do badań laboratoryjnych. W obiektach stacjonarnych sprawdzano m.in. warunki przechowywania żywności (zachowanie czystości sprzętu i wyposażenia, właściwych warunków termicznych czy też, obecność szkodników) oraz sprawdzano poprawność oznakowania suplementów diety oraz poprawność przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość w przypadku 4 suplementów diety. Nie stwierdzono nieprawidłowości w obiektach stacjonarnych oraz stron internetowych.

W roku 2024 do ŚPWIS skierowano 1 wniosek o ukaranie przedsiębiorcy z uwagi na nieprawidłowe znakowanie w związku z prowadzeniem działalności polegającej na wprowadzaniu do obrotu suplementów diety czy za pośrednictwem internetu.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także kontrole akcyjne ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego lub związane z realizacją zaplanowanych zamierzeń:

1. Akcja dotycząca poboru prób sanitarnych do badań laboratoryjnych w celu sprawdzenia warunków sanitarnych piekarniach i ciastkarniach.

W ramach realizacji tej akcji pobrano do badań laboratoryjnych 2 próby sanitarne (tzw. „zmiotki” lub „wytrzepki” w 1 zakładzie produkcyjnym. 1 próba została zakwestionowana ze względu na wykryte szkodniki zbożowo mączne, stąd też została wydana decyzja nakazująca przeprowadzenie zabiegu dezynsekcji. Decyzja została wykonana, przedsiębiorca przeprowadził zabieg dezynsekcji.

2. Akcja dotycząca oceny warunków sanitarnych obiektów w okresie wzmożonego ruchu turystycznego w okresie letnim.

W ramach realizacji tej akcji kontrolą objęto 4 zakłady: 1 zakład żywienia zbiorowego typu otwartego, 3 zakłady małej gastronomii. Przeprowadzono łącznie 4 kontrole. Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Ocena nadzoru nad warunkami sanitarno-higienicznymi w super i hipermarketach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów dotyczących m.in. identyfikacji, warunków sprzedaży i przechowywania, przestrzegania określonych okresów trwałości, oceny dokumentacji towarzyszącej środkom spożywczym poszerzone o pobór prób do badań laboratoryjnych w kierunkach mikrobiologii, metali ciężkich i pestycydów.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 34 kontrole w 10 obiektach. Nałożono 5 mandatów na kwotę 850 zł. (zły stan sanitarno – porządkowy) oraz wydano 6 decyzji nakazujących (niewłaściwy stan sanitarno- techniczny pomieszczeń,

urządzeń, sprzętów). Ponadto pobrano 30 próbek żywności oraz 3 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością w nadzorowanych obiektach, nie zakwestionowano żadnej z nich.

4. Akcja dot. występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF)

W ramach realizacji tej akcji prowadzono wzmożony nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto targowiska, sklepy oraz zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 7 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących identyfikowalności mięsa wieprzowego. Jednakże z uwagi na stwierdzone inne nieprawidłowości nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 400 zł oraz 1 decyzję nakazującą odnowienie ścian.

5. Akcja dotycząca wzmożonego nadzoru nad sprzedażą owoców i warzyw w miejscach sprzedaży hurtowej.

Kontrolami objęto owoce i warzywa importowane z krajów trzecich jak i pochodzące z innych państw członkowskich wprowadzane do obrotu głównie w hurtowniach owocowo-warzywnych. W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono łącznie 7 kontroli oraz pobrano 1 próby do badań laboratoryjnych. Pobrana próba nie została zakwestionowana. Stwierdzono natomiast nieprawidłowości tj. 3 kontrole były usterkowe, nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 200 zł (nieprawidłowy stan porządkowy) oraz wydano 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego. Obiektu.

6. Akcja dotycząca sprawdzenia znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 3 kontrole w obiektach obrotu. Łącznie dokonano oceny znakowania 3 wód mineralnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

7. Przedsięwzięta akcja kontrolna w zakresie weryfikacji dokumentacji dotyczącej wprowadzanego do obrotu maku.

W ramach tej akcji związanej z realizacją pisma Głównego Inspektora Sanitarnego w celu sprawdzenia czy mak używany do przetwórstwa spożywczego nie jest sprzedawany bezpośrednio konsumentom, a co mogłoby wiązać się z zagrożeniem jakie może powodować wyższy poziom alkaloidów opium w maku, przeprowadzono 2 kontrole we wskazanych rodzajach obiektów (supermarkety oraz targowiska). Podczas kontroli nie stwierdzono maku sprzedawanego klientom luzem, na wagę. W sprzedaży był obecny jedynie mak w oryginalnych opakowaniach jednostkowych producentów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt

W związku z otrzymanymi w 2024 r. w ramach funkcjonującego na terenie państw Unii Europejskiej, systemu RASFF, powiadomieniami alarmowymi oraz informacyjnymi przeprowadzono 45 kontroli w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych czy też materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj.:

- "Chipsy warzywne mix bezglutenowe Bio" (wysoki poziom akrylamidu).
- "Chałwa sezamowa kakaowa 5 kg" (obecność Salmonella spp.CO).
- "Zestaw przyborów kuchennych" (migracja pierwszorzędowych amin aromatycznych z wyrobu).
- "Hummus z suszonymi pomidorami (obecność Salmonella spp.CO).
- "Kmin rzymski mielony 15g" (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych).
- "Linseed yellow - siemię lniane żółte" (obecność nieautoryzowanego GMO).
- "Baby Oktopus" (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu).
- "Now Food 5-HTTP Double Strength 200 mg" (stwierdzenie niedozwolonego składnika 5-HTTP (hydroksytryptofanu) z nasion Griffonia simplicifolia).
- "Zestaw 3 sztuk narzędzi kuchennych nylonowych" (migracja 4,4'-diaminodifenylometanu z wyrobu).
- "Bebilon Profutura 2 Mleko następne po 6 miesiącu" (obecność Listeria monocytogenes).
- "Dried pork meat product (suszone produkty z wieprzowiny)" (obecność Listeria monocytogenes).
- "Reishi Mushroom suplement diety" (nieautoryzowana nowa żywność w suplemencie diety).
- "Kormoran Radler Gorzka Pomarańcza 500 ml" (szklana butelka niskiej jakości, zagrożenie uderzeniem szkła).
- "Mak niebieski" (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu morfiny i kodeiny).
- "kolba kukurydzy" (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ołowiu).
- "Piwo jasne pełne" (błąd etykietowania, piwo alkoholowe oznaczone jako bezalkoholowe).
- "Herbatka fix rumiankowo-koperkowa" (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych).
- "Pistachio kernel - pistacje" (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu aflatoksyn).
- "Ser Złoty Mazur" (obecność Salmonella Newport).
- "Rukola" (obecność Salmonella spp.).
- "Kubek, talerz z tworzywa sztucznego - malaminy" (obecność migracji specyficznej formaldehydu).

- "Mąka pszenna Szymanowska 480" (cechy organoleptyczna, oznaki zapleśnienia).
- "Jaja świeże" (obecność Salmonella).
- "Odżywka białkowa Whey protein czekoladowa" 30g (obecność ciała obcego).
- "Łyżka cedzakowa" (migracja pierwszorzędowych amin aromatycznych).
- "Bekon w kostce, wędzony, wieprzowy" (Listeria monocytogenes).

Nie stwierdzono w obrocie ww. kwestionowanej żywności i materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Interwencje

W roku 2024 r. zgłoszono **24** wniosków o interwencję, które dotyczyły zarówno niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności jak i niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów. Zgłaszano między innymi:

- ✓ niewłaściwą jakość wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych: niedopieczone mięso (lokale gastronomiczne), zanieczyszczenia fizyczne-kamień w produkcie ciastkarskim zakupionym w sklepie), włos w pizzy serwowanej w lokalu, zepsute mięso i nieświeże wędliny (sklepy), nieświeża zupa,
- ✓ wprowadzanie do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości: napoje gazowane oraz masło (sklepy),
- ✓ dolegliwości gastryczne po spożyciu: zapiekanki w lokalu, krokietów oraz hot-doga zakupionych w sklepach,
- ✓ dolegliwości zdrowotne po spożyciu napoju,
- ✓ brak czystości i porządku: niedoczyszczony sprzęt pomocniczy w sklepach,
- ✓ brak higieny sprzedaży w sklepach (brak rękawiczek jednorazowych przy jednoczesnym przyjmowaniu pieniędzy, brak odzieży ochronnej,
- ✓ przeciekający dach w sklepie, lokalu,
- ✓ brak umywalki oraz dostępu ciepłej wody (stragan – obiekt tymczasowy).

Część wniosków było zgłaszanych wielokrotnie często jednocześnie (wskazany ten sam obiekt, podobne zastrzeżenia). Najczęściej zgłaszane interwencje dotyczyły sklepów oraz zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego.

Przeprowadzono **24** kontrole. Na podstawie przeprowadzonych działań kontrolnych **5** wniosków uznano za zasadne. Nałożono **4** mandaty karne na łączną kwotę **850,00 zł**, także za dodatkowo stwierdzone inne nieprawidłowości. Ponadto wydano polecenia doraźne oraz wydano **1** decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego. Do badań laboratoryjnych w ramach kontroli interwencyjnej pobrano **14** prób, zakwestionowano 1 próbę (wymaz z rąk pracownika zakładu obrotu żywnością) z uwagi na obecność *Staphylococcus aureus*.

Działania zapobiegające zatruciom grzybami

W 2024r. w ramach działań oświatowo-prewencyjnych mających na celu pogłębienia wiedzy mieszkańców na temat identyfikacji grzybów dziko rosnących, zasad związanych z bezpiecznym zbiorem, przechowywaniem i zakupem grzybów jadalnych, podejmowano następujące działania:

- przeprowadzono 8 akcji informacyjno-edukacyjnych – liczba odbiorców 2832,
- zorganizowano wystawę materiałów informacyjno-edukacyjnych z działania skorzystało 682 osób oraz przeprowadzono dystrybucję ulotek,
- zamieszczano w mediach społecznościowych PSSE w Rybniku posty, informacje edukacyjne, które dotarły do 685 osób.

W ramach akcji pt. „BEZPIECZNEGO GRZYBOBRANIA 2024” przeprowadzono łącznie 95 działań, które dotarły do 4292 osób, w tym porady grzyboznawcy.

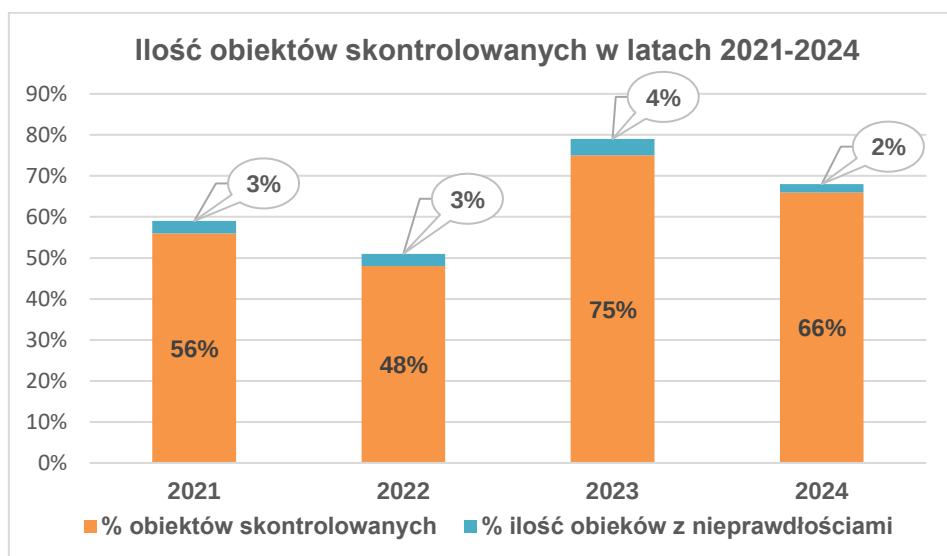
W 2024 r. udzielono 86 takich konsultacji. Największe wątpliwości osób, co do tego czy zebrany grzyby są jadalne, budziły zebrane borowiki ceglastopore, czubajki kanie, mleczaje świerkowe, opieńki miodowe, maślaki. Zdarzały się pojedyncze przypadki niejadalnych czy trujących grzybów wśród ocenianych grzybów np. goryczaki żółciowe, maślanki wiążkowe, krowiaki podwinięte, mleczaje wełnianki.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

W roku 2024 w ewidencji obiektów nadzorowanych znajdowało się 72 obiekty. Skontrolowano ogółem 44 placówki, przeprowadzając ogółem 47 kontroli. W 1 placówce stwierdzono nieprawidłowości, co stanowiło 2,3% skontrolowanych obiektów (w 2023r- 4,3%; 2022r. – 3,3%).

Rodzaje placówek	Liczba placówek	Liczba kontroli	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba wydanych decyzji administracyjnych
stałych	66	41	0	9
sezonowych	5	5	0	0
uczelnii wyższych	1	1	1	1

Charakterystyka placówek

- **Żłobki i kluby dziecięce**

W roku 2024 na podległym terenie funkcjonowało ogółem 11 żłobków i klubów dziecięcych. Skontrolowano 4 placówki, co stanowiło 36% obiektów nadzorowanych w tej grupie. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Na wniosek stron wydano 2 decyzje w trybie art. 25 ustawy z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t. j. Dz.U. z 2024r. poz. 338) dla nowo oddanego do użytkowania żłobka oraz nowo otwartego w budynku istniejącym.

- **Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego**

W 2024 roku na terenie Miasta Żory nadzorem objęto 20 placówek. Skontrolowano ogółem 9 placówek przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego tj. 45%. Wydano 2 opinie dla nowo oddanego do użytkowania przedszkola oraz nowo otwartego w budynku istniejącym, stwierdzające że warunki lokalowe w zakresie prowadzenia zajęć dla dzieci zapewniają bezpieczne i higieniczne warunki.

- **Szkoły funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół**

W 2024 roku na ogólną liczbę 30 szkół funkcjonujących na terenie Miasta Żory skontrolowano 23 obiektów tj. 76%. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2024r. wydano opinię dla nowo oddanego budynku niepublicznej szkoły podstawowej, stwierdzającą że warunki lokalowe zapewniają bezpieczne i higieniczne warunki do nauki.

W 2024 roku pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 6 oddziałach w 1 placówce szkolnej, w których badaniom poddano ogółem 120 uczniów. Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- ✓ w 6 oddziałach waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 56 uczniów, co stanowi 46% badanych uczniów,
- ✓ w 6 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 44 uczniów, co stanowi 36% badanych uczniów,
- ✓ w 5 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 20 uczniów, co stanowi 16% badanych uczniów.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić znaczną poprawę i znaczną zmianę w zakresie ponadnormatywnego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów.

Ponadto w trakcie kontroli sanitarnych sprawdzano czy Dyrektorzy placówek oświatowych zapewniają miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie.

W 2024 roku zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, skontrolowano w tym zakresie 23 szkoły, wszystkie skontrolowane placówki zapewniły uczniom warunki w tym obszarze (23 placówki zapewniły indywidualne szafki).

Wszystkie placówki nauczania i wychowania na terenie Miasta Żory posiadają pomieszczenia sanitarne zlokalizowane we własnych budynkach. Placówki podłączone są do kanalizacji centralnej i wodociągu miejskiego. W 2024r. skontrolowano 23 szkoły w zakresie zapewnienia właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej. Wszystkie skontrolowane obiekty zapewniły dostęp do bieżącej ciepłej wody przy umywalkach, mydło w płynie w dozownikach, elektryczne suszarki do suszenia rąk lub papierowe ręczniki, papier toaletowy w kabinach ustępowych lub w ich obrębie. W związku z sukcesywną tzw. pełną termomodernizacją budynków przedszkolnych i szkolnych oraz innych obiektów, związaną zazwyczaj z wymianą stolarki okiennej, jak również centralnego ogrzewania, a tym samym podniesieniem standardu placówek, mikroklimat pomieszczeń, w tym dydaktycznych uległ znacznej poprawie. Sale lekcyjne, a także inne pomieszczenia były prawidłowo wentylowane, utrzymywana była właściwa temperatura powietrza.

W 9 placówkach oświatowych przeprowadzono kontrole w zakresie zapewnienia infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Stwierdzono, że:

- ✓ 2 szkoły posiadały szkolny zespół sportowy z boiskiem,
- ✓ 2 szkoły posiadały salę gimnastyczną z boiskiem,
- ✓ 1 placówka posiadała salę zastępczą, rekreacyjną,
- ✓ 4 placówki nie posiadały infrastruktury do zajęć wychowania fizycznego.

Ponadto stwierdzono, iż w placówkach, które posiadają zespół sportowy, zapewniły natryski do dyspozycji uczniów. Szkoły, które nie posiadają wystarczającej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego organizują zajęcia w obiektach sportowych poza placówką, takich jak hala sportowa (1 szkoła) czy sale gimnastyczne pobliskich szkół (2 szkoły).

W 2024 roku skontrolowano 1 placówkę w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach. Z wydawanych ciepłych posiłków przygotowywanych na miejscu w placówce, skorzystało 103 uczniów.

W 2024 roku ramach kontroli warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach oraz w ramach realizacji programu szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV, skontrolowano w tym zakresie 16 placówek szkolnych, które posiadały gabinety profilaktyki zdrowotnej (7 placówek nie posiada gabinetów profilaktyki zdrowotnej). Wszystkie skontrolowane gabinety były do dyspozycji jednej szkoły. W trakcie kontroli sanitarnych sprawdzano

czy gabinety posiadały dostęp do bieżącej ciepłej wody, czy na wyposażeniu było urządzenie chłodnicze i kozetka, przez kogo zawarto umowę na odbiór odpadów medycznych oraz czy w pomieszczeniach tych zachowany był właściwy stan sanitarno-higieniczny. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. W trakcie kontroli przeprowadzonych kontroli uzyskano niepokojące informacje dotyczące braku pielęgniarek/higienistek szkolnych w placówkach. Profilaktycznej opieki zdrowotnej na terenie szkoły nie zapewnia około 35 % placówek (6 niepublicznych szkół i szkoła specjalna, które nie posiadają gabinetów profilaktyki zdrowotnej oraz 1 szkoła, która posiada gabinet profilaktyki zdrowotnej lecz brak zapewnienia opieki pielęgniarskiej)

Gabinety profilaktyki zdrowotnej w szkołach podstawowych na terenie Miasta Żory

Liczba szkół podstawowych w ewidencji	Liczba szkół posiadających			Liczba szkół nie zapewniających opieki pielęgniarskiej na terenie szkoły
	gabinet opieki przedlekarskiej	wyposażony w kozetkę	wyposażony w urządzenie chłodnicze	
23	16	16	15	8

Zgodnie z ustawą z dnia 12 kwietnia 2019r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz. U z 2019 r. poz 1078):

- ✓ Opieka zdrowotna nad uczniami jest realizowana w szkole i obejmuje profilaktyczną opiekę zdrowotną, promocję zdrowia oraz opiekę stomatologiczną;
- ✓ Profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami w szkole sprawują pielęgniarka środowiskowa nauczania i wychowania albo higienistka szkolna, opiekę stomatologiczną nad uczniami sprawuje lekarz dentysta;
- ✓ Podmiotami zapewniającymi warunki organizacyjne opieki zdrowotnej nad uczniami są: dyrektor szkoły oraz organ prowadzący szkołę;
- ✓ Organ prowadzący szkołę zapewnia uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej, o którym mowa w przepisach – Prawo oświatowe oraz gabinetu dentystycznego spełniającego wymagania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ustawy o działalności leczniczej.

➤ **Szkoły wyższe**

Na terenie Miasta Żory funkcjonowała 1 szkoła wyższa niepubliczna, zlokalizowana w 1 obiekcie. W 2024 roku skontrolowano ww. uczelnię. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w jednej uczelni, tj.: brak zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia, tj. brak umieszczenia, w widocznych miejscach, w budynku uczelni informacji o sposobie bezpiecznego i higienicznego korzystania z pomieszczeń uczelni i wyposażenia

technicznego oraz zasadach postępowania w razie wypadku lub awarii; brak udostępnienia na stronie internetowej uczelni informacji o sposobie bezpiecznego i higienicznego korzystania z pomieszczeń uczelni i wyposażenia technicznego oraz zasadach postępowania w razie wypadku lub awarii.

➤ **Pozostałe placówki stałe**

Na terenie Miasta Żory w 2024r. znajdowało się 4 innych placówek, w tym:

- 1 placówka wsparcia dziennego,
- 3 placówki wychowania pozaszkolnego.

Skontrolowano 1 placówkę. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2024 roku wyniku realizacji przez placówki decyzji wydanych przez PPIS w Rybniku wyegzekwowano 3 decyzje, tj. doprowadzono do odpowiedniego stanu sanitarno-higienicznego m.in. sale lekcyjne, sale zabaw, ciągi komunikacyjne, sale gimnastyczne, pomieszczenia higieniczno-sanitarne oraz boisko szkolne co przyczyniło się do poprawy warunków nauki w 2 szkołach podstawowych i 1 zespole szkół. Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny obiektów jest odpowiedni. Warunki do utrzymania higieny osobistej są dobre - standardem higienicznym jest zapewnienie w sanitariatach stałego dostępu do bieżącej ciepłej i zimnej wody, papieru toaletowego, mydła w płynie i ręczników jednorazowych lub suszarek do rąk. Meble, sprzęty i urządzenia sportowe posiadają wymagane certyfikaty lub atesty.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, sprawowano nadzór nad przestrzeganiem przez dyrekcję placówek oświatowych wymogów w zakresie zapewnienia odpowiedniego natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, w szczególności w salach zabaw, w salach zajęć oraz w salach lekcyjnych, w następstwie czego wydano zalecenia pokontrolne w ogółem 7 placówkach, w tym w:

- 2 przedszkolach,
- 1 szkole podstawowej,
- 1 zespole szkół,
- 1 technikum,
- 2 żłobkach.

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W roku 2024 do bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej zostało zgłoszonych ogółem 13 turnusów, w tym 12 turnusów dotyczących wypoczynku letniego i 1 turnus podczas wypoczynku zimowego. W trakcie trwającego wypoczynku letniego, na którym przebywało 104 uczestników, skontrolowano 5 turnusów. W trakcie wypoczynku zimowego

jak również letniego, zapewniono właściwe warunki sanitarno-higieniczne, nie odnotowano interwencji.

Wypoczynek letni w miejscu zamieszkania wzorem lat ubiegłych zorganizowany był w formie półkolonii przez placówki pracy pozaszkolnej, natomiast wypoczynek zimowy był zorganizowany przez placówkę szkolną niepubliczną. Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto. Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, zapobiegania chorobom odkleszczowym, bezpiecznego korzystania z czasu wolnego, zachęcano do udziału w konkursie „Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”. Podczas spotkań przekazywano materiały w formie papierowej (broszury i plakaty).

Interwencje

W 2024 roku zgłoszono 1 prośbę o interwencję w punkcie przedszkolnym-niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń. Interwencja była bezzasadna.

Działania edukacyjno-informacyjne

W 2024 roku w trakcie czynności kontrolnych każdorazowo prowadzono wiele działań edukacyjno-informacyjne w zakresie profilaktyki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem roli szczepień w zapobieganiu poważnym chorobom, zachowaniom mającym chronić uczniów przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówkach oświatowych. Na placówkach pozostawiono materiały edukacyjno – informacyjne dotyczące:

- ✓ profilaktyka wad wzroku - aspekt oświetlenia,
- ✓ profilaktyka wad postawy – ergonomia stanowiska pracy uczniów i przedszkolaków,
- ✓ profilaktyka wad postawy – dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków,
- ✓ profilaktyka wad postawy – szkolny tornister,
- ✓ organizacja procesu nauczania – higieniczny rozkład zajęć lekcyjnych, przerwy międzylekcyjne,
- ✓ organizacja procesu nauczania – higieniczny rozkład zajęć lekcyjnych, przerwy międzylekcyjne,
- ✓ profilaktyka zdrowotna nad uczniami-aspekt zapobiegania i zwalczania wszawicy.
- ✓ wentylacja pomieszczeń; jak dbać o instalację wewnętrzną w budynkach,
- ✓ realizacja ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Program szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) na terenie szkół podstawowych

Wraz z nowym rokiem szkolnym 2024/2025 dzieci i młodzież w grupie wiekowej od 9. do 14. roku życia mogły skorzystać z możliwości zaszczepienia się przeciw HPV w szkole, w ramach oferowanego przez Ministra Zdrowia **Programu szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV)**. Szczepienia te są szczepieniami bezpłatnymi dla pacjentów. Program będzie realizowany do czerwca 2030 r. Szczepienia są realizowane przez podmioty POZ na terenie szkół, które wyraziły chęć do udziału w Programie i odbywają się po uprzedniej zgodzie opiekuna prawnego dziecka. W ramach Programu do wyboru są dwa rodzaje dostępnych szczepionek.

Zgodnie z zaleceniami Ministra Zdrowia dotyczących realizacji szczepień przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) w ramach powszechnego programu szczepień do zadań Dyrektora Szkoły w procesie szczepień należało:

- ✓ wskazanie koordynatora szczepień w szkole odpowiedzialnego za koordynację szczepień w szkole i kontakt z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną (PSSE) oraz przychodnią Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) (każda przychodnia POZ realizująca świadczenia u dzieci w ramach umowy zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie POZ),
- ✓ wybór przychodni POZ, która przeprowadzi szczepienia na terenie szkoły i uzgodnienie terminów szczepień,
- ✓ zarządzanie procesem komunikacji z rodzicami z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych,
- ✓ organizacja miejsca szczepienia (w porozumieniu z POZ),
- ✓ zebranie Deklaracji przedstawiciela ustawowego dziecka dotyczącej szczepienia przeciw HPV w szkole oraz Oświadczeń i zgód przedstawiciela ustawowego dziecka dotyczących szczepienia przeciw HPV w szkole i przekazanie ich do POZ,
- ✓ przekazanie do PSSE informacji o łącznej liczbie deklaracji rodziców ze wskazaniem liczby preparatów zadeklarowanych do podania.

Dyrektorom szkół przekazano zaakceptowane przez Ministra Zdrowia materiały opracowane na potrzeby programu szczepienia p/HPV w szkołach, w tym w szczególności Przewodnik dla dyrektorów szkół wraz z załącznikami.

Materiały zamieszczone zostały również na stronie dedykowanej programowi: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/dla-szkol>. Strona ta jest i była sukcesywnie uzupełniana o kolejne informacje.

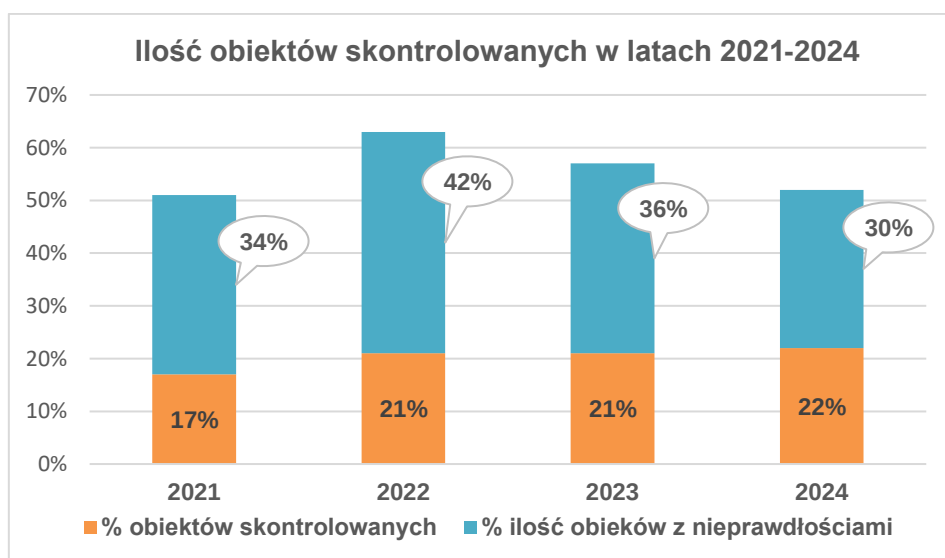
Realizacja programu p/HPV w szkołach podstawowych na terenie Miasta Żory

Liczba szkół podstawowych			Liczba uczniów w szkole		Liczba uczniów szczepionych (stan na 14.02.2025r.)		
w ewidencji	zdeklarowanych do udziału w programie	biorących udział w programie, które zorganizowały szczepienia	ogółem roczniki 2010-2015	zdeklarowanych do szczepienia	ogółem	w tym na terenie szkoły	w tym poza szkoła np. POZ
23	11	7	4385	156	54	34	20
Odsetek %		30%		3,6%	1,2%		

NADZÓR NAD WARUNKAMI HIGIENY PRACY

W roku 2024 na terenie Miasta Żory objętych nadzorem było 179 zakładów (w 2023r – 188 zakładów). W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 40 zakładów pracy (pracodawców), tj. 30% (w 2023r.- 21 %) obiektów objętych nadzorem na terenie Miasta Żory. W 12 zakładach – obiektach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 30% (w 2023r. - 36%) skontrolowanych obiektów. Ogółem przeprowadzono 51 kontroli (w 2023r. – 47 kontroli). Wydano ogółem 36 decyzji administracyjnych.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy

W 2024 r. skontrolowano 6 zakładów, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracują ogółem 50 osób. Przeprowadzono ogółem 6 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w 2024r.

Lp.	Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono występowanie czynnika rakotwórczego
1	promieniowanie jonizujące	1
2	prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy	1
3	formaldehyd	1
4	prace związane z narażeniem na pył drewna	1
5	benzen	1
6	azbest	1

W ramach realizacji wytycznych na lata 2023-2024 działaniami inspekcyjnymi objęto zakłady pracy, w których występują procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Rybniku znajdują się 13 podmioty, w których pracownicy narażeni są na procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Ogółem narażonych jest 109 osób. W 2024 roku przeprowadzono 2 kontrole w 2 zakładach pracy. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 zakładzie pracy i dotyczyły:

- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higienicznosanitarnych.

Ponadto w zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest przeprowadzono 1 kontrolę. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2024 r. na terenie Miasta Żory skontrolowano ogółem 3 zakłady pracy, w których w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje ogółem 39 osób. Przeprowadzono 4 kontrole. Wydano 2 decyzje, w tym 1 decyzję zmieniającą i 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie: przekroczenia NDS pyłu. W 2024 r. poprawiono warunki pracy dla 15 osób pracujących narażeniu na pyły.

**Liczba osób pracujących w przekroczeniach czynników szkodliwych dla zdrowia w latach
2022-2024**

Rok	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDN/NDS	Liczba osób pracujących w przekroczeniu NDN/NDS			
		ogółem	na czynniki fizyczne	na pyły	na czynniki chemiczne
2024	29	988	930	602	0
2023	29	1014	950	628	0
2022	29	1054	978	674	0

W 2024 r. ogółem skontrolowano 7 zakładów pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje 305 osób. Ogółem przeprowadzono 7 kontroli. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ponadto w 2024 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie warunków higieny pracy stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- ❖ w zakresie warunków higieniczno-sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 5 zakładach dotyczące:
 - złego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higienicznosanitarnych,
 - złego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy.
- ❖ W zakresie oceny ryzyka zawodowego stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie dotyczące:
 - braku sporządzonej i udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy.
- ❖ W zakresie badań i pomiarów stwierdzono nieprawidłowości w 6 zakładach pracy dotyczące:
 - braku badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- ❖ W zakresie przekroczeń stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie pracy dotyczące:
 - przekroczenia najwyższych dopuszczanych stężeń pyłu niesklasyfikowanego jako toksyczny.

W 2024 roku skontrolowano 16 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 17 kontroli, wydano 1 decyzję nakazującą. W zakresie chemii stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie dotyczącą: braku udostępniania pracownikom informacji zawartych w kartach charakterystyki wszystkich stosowanych przez pracowników zakładu substancji i ich mieszanin chemicznych niebezpiecznych stwarzających zagrożenie.

Przeprowadzono również 5 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Interwencje

W 2024 r. do PSSE w Rybniku wpłynął 1 wniosek o interwencję w zakresie warunków pracy, która dotyczyła składowania na wolnej przestrzeni makulatury do produkcji papieru pokrytej pleśnią. Interwencja bezzasadna.

NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

W 2024 roku w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami skontrolowano :

- 2 importerów, przeprowadzono 2 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:
 - ✓ braku zgłoszenia Agencji informacji, o substancjach spełniających kryteria klasyfikacji jako stwarzające zagrożenie, będących składnikami importowanej mieszaniny,
 - ✓ braku przekazania informacji dotyczących wprowadzanej do obrotu mieszaniny zaklasyfikowanej jako stwarzająca zagrożenie zgodnie z załącznikiem VIII rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008.

Jedna z powyższych kontroli została zrealizowana w ramach projektu REACH-ENFORCE-12 (REF-12), dotyczącego spełniania wymogów prawnych wprowadzanych na rynek produktów.

- 1 formulatora, przeprowadzono 2 kontrole. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:
 - ✓ braku dokonania klasyfikacji wprowadzanych do obrotu mieszanin,
 - ✓ braku prawidłowo sporządzonych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych.
- 7 dystrybutorów, przeprowadzono 7 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Produkty biobójcze

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych, wprowadzania do obrotu wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych i substancji czynnych przeznaczonych do stosowania w produktach biobójczych w działalności zawodowej, sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, tj.:

- Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych,
- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych.

W 2024 roku przeprowadzono 6 kontroli u dystrybutorów w 6 obiektach w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie produktów kosmetycznych sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi tj.:

- ustawą z dnia 4 października 2018 r. o *produktach kosmetycznych*,
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 30 listopada 2009 r. nr 1223/2009 *dotyczącym produktów kosmetycznych*.

W 2024 roku skontrolowano 1 dystrybutora produktów kosmetycznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad prekursorami kat 2 i 4 oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Nadzór nad obrotem prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 sprawowany jest poprzez kontrolę w szczególności ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu narkomanii* oraz przepisów UE.

Pod nadzorem PSSE w Rybniku znajdują się 10 podmiotów wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kat. 3. W 2024 roku nie przeprowadzono kontroli u wprowadzających do obrotu ww. prekursory. Przeprowadzono 3 kontrole u stosujących prekursory kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2024 r. na terenie Miasta Żory nie przeprowadzono kontroli w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji

psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity dz. U. z 2023 poz. 1939 ze zm.).

W 2024 r. otrzymano od podmiotów leczniczych informacje o podejrzeniu zatrucia środkami zastępczymi u 5 osób.

Interwencje

W 2024 r. do PSSE w Rybniku wpłynął 1 wniosek o interwencję w zakresie nadzoru nad chemikaliami, który dotyczy: udostępniania na rynku produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia na obrót. Interwencja bezzasadna.

CHOROBY ZAWODOWE

W okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. do PPIS w Rybniku wpłynęło 4 zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej dotyczących pracowników zatrudnionych w zakładach na terenie Miasta Żory. Stwierdzono chorobę zawodową u 4 pracowników zatrudnionych, tj.:

- pylice płuc: pylica górników kopalń węgla – 3,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni nadgarstka - 1.

Stwierdzone choroby zawodowe u pracodawców prowadzących działalność na terenie Miasta Żory stanowią 21 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r.

Ogółem w roku 2024 wydano 6 decyzji w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 13 ocen narażenia w kierunku choroby zawodowej.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

W ramach wykonywania zadań pion Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizował na bieżąco obowiązki wynikające z art. 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz z przepisów szczególnych.

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2024r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku nie zgłoszono do zaopiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Miasta Żory.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W 2024r. w ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy (Dz. U. z 2023r. poz. 1094 z późn. zm.) zajęto **12** stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, których realizację planuje się na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika, w tym:

- 7 opinii sanitarnych na wniosek Prezydenta Miasta Żory,
- 2 opinie na wniosek Prezydenta Miasta Gliwice,
- 2 opinie na wniosek Prezydenta Miasta Jastrzębie-Zdrój,
- 1 opinię na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika,

w ramach prowadzonych przez nich postępowań. Były to m.in. takie przedsięwzięcia jak:

- ✓ „Rozbudowa hali magazynowej o halę produkcyjną z częścią biurowo-socjalną z przebudową ścian przegród zewnętrznych oraz zmianą spadku dachu hali istniejącej na działkach nr 1362/90, 1344/90 w Żorach przy ul. Przemysłowej,”

- ✓ „Budowa i eksploatacja centrum logistycznego w Żorach wraz z przestrzeniami socjalno-administracyjnymi oraz infrastrukturą towarzyszącą i komunikacją, na terenie działek: 401/38, 1305/39, 1031/40, arkusz 4 obręb 0005 Osiny, gm. Żory, powiat Żory, woj. Śląskie.”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji 2 inwestycji, położonych na obszarze działania Prezydenta Miasta Żory, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę na wniosek Prezydenta Miasta Żory oraz 1 na wniosek Prezydenta Miasta Jastrzębie-Zdrój. Była to, m.in.: Budowa centrum obsługi systemu kaucyjnego i sortowni odpadów selektywnie zbieranych przy ul. Szybowej w Żorach.”

Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W 2024r. zaopiniowano w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych 4 projekty, były to m.in.:

- Przystosowanie istniejącego budynku usługowego do potrzeb salonu fryzjerskiego, zlokalizowanego w Żorach przy ul. Brzozowej 15A,
- Budowa budynku usługowego – salon kosmetyczny wraz z infrastrukturą techniczną w Żorach przy ul. Sosnowej, na nieruchomości nr 2696/86.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania oraz wyrażenia zgody

W 2024r. przeprowadzono ogółem 14 kontroli oraz dopuszczono do użytkowania 14 zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno-budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych. Zdecydowaną większość odbieranych obiektów stanowiły lokale usługowe, jak: sklepy i pawilony spożywcze, lokale gastronomiczne, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne.

Na szczególną uwagę zasługują:

- Budynek handlowo-usługowy w Żorach przy ul. Warszawickiej, dz. nr 1392/21,
- Rozbudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 9 w Żorach, przy ul. Rybnickiej 226.

Na terenie miasta Żory powstały w 2024r. głównie obiekty dla jednoosobowych działalności gospodarczych.

W 3 obiektach, w których przeprowadzono kontrole dotyczące dopuszczenia do użytkowania, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych tj.:

- ✓ brak powierzchni zmywalnej i odpornej na działanie wilgoci na ścianach do wysokości co najmniej 2m w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych (warsztat samochodowy),
- ✓ na grzejnikach centralnego ogrzewania nie zastosowano osłon, ochraniających od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym w pomieszczeniach przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci oraz osób niepełnosprawnych tj. sale lekcyjne i przedszkolne (prywatny specjalny zespół szkolno-przedszkolny),
- ✓ za małą wysokość sali edukacyjnej (placówka edukacyjna o charakterze edukacji pozaszkolnej),
- ✓ ściana oddzielająca przedsionek od kabiny z miską ustępową w ustępie dla personelu nie została wykonana do pełnej wysokości tj. nie powstało pomieszczenie izolujące (placówka edukacyjna o charakterze edukacji pozaszkolnej).

PROMOCJA ZDROWIA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

W 2024 roku Sekcja Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej PSSE w Rybniku przeprowadziła 1 wizytację, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania. Inicjowała jak i wspierała działania na rzecz zdrowia i profilaktyki zdrowotnej na terenie Miasta Rybnika poprzez realizację interwencji pogranych i nieprogramowych.

Placówki oświatowe, sportowo-rekreacyjne jak i kulturalne oraz inne instytucje/podmioty działające na rzecz promocji zdrowia a znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach.

Interwencje programowe

Lp.	Rodzaj i tytuł interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1.	„Trzymaj Formę!”	6	2765
2.	„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS”	13	1109
3.	„Bieg po zdrowie”	2	109
4.	„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	4	792
5.	„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	17	1678
6.	„Czyste powietrze wokół nas”	17	1468
7.	„Podstępne WZW”- program profilaktyki WZW typu: A,B i C	2	731
8.	„Znamie! Znam je?”	4	1072
9.	„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	5	256
10.	„Wybierz życie – Pierwszy krok”	4	972

Interwencje nieprogramowe

Lp	Rodzaj i tytuł interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1.	Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia	37	10742
2.	Profilaktyka używania alkoholu	18	6538
3.	Światowy Dzień Zdrowia	18	679
4.	Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania	3	12179
5.	Profilaktyka cukrzycy	42	2766
6.	Profilaktyka zatruć grzybami (akcja „Bezpieczne grzybobranie”)	14	4738
7.	Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia	4	2040
8.	Promocja szczepień ochronnych (Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, w tym profilaktyka grypy	68	10509
9.	Profilaktyka chorób nowotworowych	6	7005
10.	Profilaktyka wszawicy	5	1827
11.	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach	26	5088
12.	Pierwsza pomoc przedmedyczna - ratownictwo medyczne	12	5082
13.	Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi	3	8421
14.	Promocja zdrowia psychicznego	5	4196
15.	Interwencje wynikające z sytuacji epidemiologicznej - POWÓDŹ	3	837
16.	Akcja „Bezpieczne ferie 2024”	11	5769
17.	Akcja „Bezpieczne wakacje 2024”	35	9275
18.	Profilaktyka niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV - „Łap słońce z głową”	144	35512
19.	Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – „Nowe narkotyki – nowe zagrożenia”	117	18364
20.	Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister”	101	12116
21.	Akcja #Wybierz zdrowie	46	6461
22.	Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy” #LekcjaKleszczoochrony	90	50283
23.	Kampania medialna #UnitedInProtection	21	3506

24.	Kampania informacyjna promująca szczepienia przeciw HPV	37	5001
25.	Klub zdrowego przedszkolaka	49	5936
26.	Mamo, Tato, pamiętajcie o moich szczepieniach	17	3141
27.	Akcja Informacyjno-edukacyjna ph. „Wirusoochrona” #LekcjaWirusoochrony	59	6254
28.	Kampania medialna EFSA „PlantHealt4Life”	7	1330
29.	Kampania #Safe2EatEu	10	5405

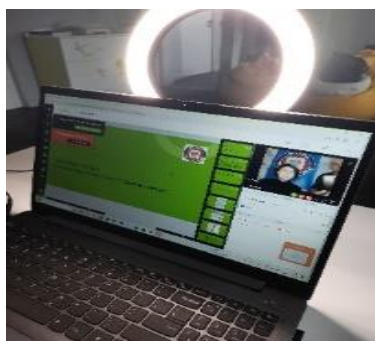
Działania w zakresie profilaktyki rozprzestrzeniania się chorób, w tym chorób zakaźnych oraz promocja szczepień ochronnych.

W 2024 roku ramach działań dot. profilaktyki rozprzestrzeniania się chorób w tym chorób zakaźnych oraz promocji szczepień ochronnych podjęto następujące tematy: profilaktykę chorób zakaźnych w tym promocję szczepień ochronnych, profilaktykę chorób odkleszczowych oraz profilaktykę wad postawy.

- Prowadzono działania edukacyjno-informacyjne skierowane głównie do szkół ale i ogółu społeczeństwa lokalnego:
 - **Krajowy Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Podstępne WZW”.** Program edukacyjny skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego głównym celem było podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Kształtowanie zachowań zdrowotnych, w tym również w zakresie przeciwdziałania chorobom zakaźnym, stanowi ważny element działań edukacyjnych w szkole. Do realizacji programu przystąpiło 2 szkoły, edukacją objęto 731 osób.
 - **Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS.** Główne cele programu to: ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV; zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie HIV/AIDS; poprawa jakości życia w sferze psychospołecznej osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich; poprawa jakości i dostępu do diagnostyki i opieki medycznej nad ludźmi żyjącymi z HIV/AIDS oraz osobami narażonymi na zakażenie HIV. Do realizacji programu przystąpiło 13 szkół, edukacją objęto 1109 osób.
- **Akcja informacyjno-edukacyjna dla przedszkoli i szkół ponadpodstawowych „WIRUSOOCHRONA” oraz #LekcjaWirusoochrony.** Celem głównym było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Do realizacji programu przystąpiło 59 placówek, edukacją objęto 6254 osoby.
- Kampania społeczna **„Zaszczep w sobie chęć szczepienia”** realizowana w ramach Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego **„Zdrowe dziecko - zdrowy dorosły - zdrowa rodzina”** skierowana do ogółu społeczeństwa. Cele m akcji było podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych, zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym

(obowiązkowym i zalecanym). Akcją objęto 10509 podczas 68 działań.

- Kampania medialna **#UnitedInProtection** – promującą szczepienia ochronne jako najskuteczniejszą formę zapobiegania chorobom zakaźnym. Działaniami objęto 3506 osób w trakcie 21 działań.
- Kampania informacyjna promująca **Powszechny Narodowy Program Szczepienia przeciw HPV**.
- Kampanii informacyjno-edukacyjnej „**Mamo Tato pamiętajcie o moich szczepieniach**” skierowano głównie do osób w wieku prokreacyjnym, ciężarnych kobiet i młodych rodziców. Kampania miała na celu przekazywanie rzetelnej wiedzy na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, która w przyszłości pomoże młodym osobom, rodzicom w racjonalnym podejmowaniu decyzji odnośnie szczepień. W ramach 17 działań objęto 3141 osób.
- Włączenie się w obchody „**Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach**” oraz „**Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach**”. W trakcie 26 działań edukacją objęto 5088 osób poprzez:
 - Zaproszenie placówek oświatowych, zakładów leczniczych do udziału w obchodach ww. dni poprzez podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych; włączenia się akcją **Go Blue for AMR**.
 - Pracownicy PZ przeprowadzali pogadanki podczas spotkań, eventów, akcji w terenie.
 - Zorganizowanie wystawy **SUPERBAKTERIE OPORNIKI** w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Konstantego Prusa w Rybniku.
- Współorganizowano konkurs wiedzy dot. HIV AIDS w Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Rybniku. W konkursie udział wzięły 93 osoby.
- Współorganizowano eventy, akcje oraz szkolenia dla młodych dorosłych, rodziców oraz położnych dot. promocji szczepień ochronnych oraz ochrony przez nowotworami.
- Prowadzono dystrybuując materiałów informacyjno-edukacyjnych szczególnie w ramach akcji „**MAMO, TATO pamiętajcie o moich szczepieniach**”

- Kampania społeczna „**Kampania „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”** **#LekcjaKleszczoochrony**”, której idea powstała w wyniku przeprowadzonej analizy epidemiologicznej zachorowań na choroby odkleszczowe, które stanowią niezwykle aktualny problem zdrowia publicznego. Celem kampanii było propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami, edukacja w zakresie prawidłowego usuwania kleszcza, zwiększenie społecznej świadomości w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, zwiększenie wiedzy na temat szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu. Akcją objęto 50283 osób podczas 90 działań. Podczas realizacji kampanii przeprowadzono 44 **#LekcjaKleszczoochrony**, w których udział wzięło 2396 uczniów szkół podstawowych, przeprowadzono 16 pogadań w przedszkolach, obejmując edukacją 1867 dzieci. Treści kampanijne wraz z instruktarzem prawidłowego usuwania kleszcza prezentowano podczas, eventów, akcji czy happeningów w terenie.

- Realizowano działania w zakresie profilaktyki wad postawy poprzez akcję ph. „**Lekki tornister**” . Akcja skierowana była do dyrektorów szkół podstawowych, uczniów oraz ich rodziców i ma na celu uświadomienie adresatom, iż działając wspólnie mogą skutecznie zapobiegać problemom zdrowotnym wynikającym z nadmiernego obciążenia kręgosłupa tornistrami szkolnymi. W ramach działania prowadzono 23 pogadanki obejmując 690 dzieci, 39 warsztatów w których udział wzięło 879 uczniów. Ponadto przeprowadzono kontrolę sprawdzającą wagę tornistrów szkolnych w 1 szkole, obejmując 120 uczniów. Dodatkowo przez rozpoczęciem nowego roku szkolnego zorganizowano akcję „Bezpieczne powrót do szkoły” w której znaczącą wagę przykładano do edukacji rodziców i uczniów nt. umiejętnego doboru tornistrów czy plecaków szkolnych, dostosowania mebli, roli aktywności fizycznej i zbieżnych tematów dotyczących profilaktyki wad kręgosłupa. Łącznie w ramach kampanii działaniami objęto 12116 osób podczas 101 działań.

Działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

W 2024 roku działania w zakresie przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w PSSE w Rybniku prowadzone były wielowymiarowo:

- ✓ bieżący monitoring dotyczących sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ✓ prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół:
 - **Program profilaktyki antytytoniowej dla przedszkoli „Czyste powietrze wokół nas”** Do realizacji programu przystąpiło 17 przedszkoli, edukacją objęto 1468 osób (w 2023r. 12 przedszkoli- 1668 osób),
 - **Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla szkół podstawowych „Bieg po zdrowie?”** Do realizacji programu przystąpiło 2 szkoły, edukacją objęto 109 uczniów (w 2023r. 7 szkół - 525 uczniów),
 - **Program dla szkół ponadpodstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 4 szkoły, edukacją objęto 792 osób (w 2023r. 5 szkół – 760 osób),
 - **Program dla szkół podstawowych „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 5 szkół edukacją objęto 256 osoby (w 2023r. 12 szkół - 984 osoby),
- ✓ realizacja wojewódzkiej kampanii społecznej „**#Nowe Narkotyki #Nowe Zagrożenia**” w ramach której uczestniczono w eventach, happeningach, dystrybuowano materiały kampanijne, prowadzono pogadanki, prelekcje, zamieszczano informacje w mediach społecznościowych. W ramach działania przeprowadzono 117 działań, którymi objęto 18364 odbiorców.,
- ✓ współpraca z komendą Policji w Rybniku, Ochotniczą Strażą Pożarną z Rybnika – Niewiadomia, Państwową Strażą Pożarną w Rybniku, Narodowym Funduszem Zdrowia delegatura w Rybniku oraz innymi podmiotami zajmującymi się profilaktyką zdrowotną uczestniczyliśmy w 14 eventach promujących zdrowie, które odwiedziło ok. 3500 osób. Podczas akcji odwiedzający mogli skorzystać z poradnictwa, materiałów informacyjno-edukacyjnych mogli zmierzyć się z prostym testem przy użyciu alko i narko gogli, ukazującym jak środki psychoaktywne wpływają na postrzeganie najbliższego otoczenia, niosąc ogromne zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i otoczenia. Dodatkowo każdy odwiedzający mógł zbadać poziom karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu, otrzymać materiały edukacyjno-informacyjne,
- ✓ organizacja 2 konferencji skierowanych do specjalistów, osób zajmujących się pracą z dziećmi i młodzieżą mająca na celu podnieść i usystematyzować wiedzę z zakresu przeciwdziałania uzależnieniem od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,
- ✓ współzorganizowanie 4 szkoleń dla specjalistów uczniów i rodziców z zakresu profilaktyki środków psychoaktywnych w tym dot. zdrowotnych następstwo korzystania z wyrobów tytoniowych. Z oferty szkoleniowej skorzystało 362 osoby,
- ✓ przeprowadzono 25 pogadanek skierowanych głównie do uczestników zimowych i letnich form wypoczynku. W pogadankach udział wzięło 1273 osoby,

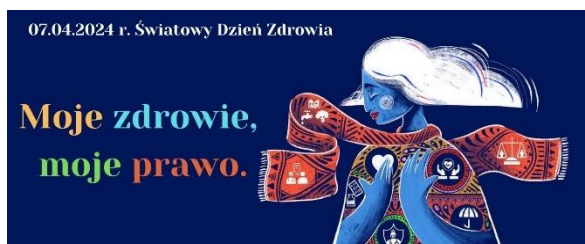
- ✓ wspieranie placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych z zapobieganiem uzależnieniom od środków psychoaktywnych jak np. Światowego Dzień bez Tytoniu, Dzień Trzeźwości, Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Agresji Wobec Dzieci, Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii, Światowy Dzień FAS, Światowego Dnia Rzucania Palenia, Dzień Handlu Ludźmi i tym podobne,
- ✓ organizacja obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku odwiedzający mogli skorzystać z punktu informacyjno-konsultacyjnego w zakresie rzucania palenia tytoniu możliwości pomiaru zawartość karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu.

W 2024 roku wspierano koalicjantów w działaniach własnych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. min. poprzez pomoc merytoryczną i praktyczną.

Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwiecień 2024 r.

Włączono się w 76 obchody Światowego Dnia Zdrowia, którego tegoroczne hasło brzmiało „**Moje zdrowie moje prawo**”.

W siedzibie PSSE Rybnik przygotowano materiały informacyjno-edukacyjne dot. utrzymania dobrostanu głównie poprzez promocję zdrowego stylu życia. Osoby odwiedzające naszą Stację otrzymały gotowe recepty jak zmienić złe nawyki a zastąpić zdrowym stylem życia i zadbać o własny organizm. Wszystkie informacje dotyczące obchodów Światowego Dnia Zdrowia rozdystrybuowano do pielęgniarek medycyny szkolnej oraz zamieszczono w mediach społecznościowych.

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

W 2024 roku ramach działań promujących zdrowy styl życia, aktywność fizyczną i prawidłowe odżywianie podjęto następujące tematy:

- profilaktykę chorób metabolicznych ze szczególnym uwzględnieniem CUKRZYCY,
- promocję higieny jamy ustnej, w tym profilaktykę próchnicy i chorób przyzębia,
- promocję zdrowia psychicznego,
- promocję zdrowego stylu życia poprzez realizację warsztatów „TAK - TRZYMAM FORMĘ”.

Ponadto prowadzono następujące działania

- Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół podstawowych:
 - **Program do przedszkoli „Klub zdrowego przedszkolaka”** Do realizacji programu przystąpiło 20 przedszkoli, edukacją objęto 2468 osób (w 2023r. 12 przedszkoli - 1800 osób).
 - **Program do przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”** Do realizacji programu przystąpiło 17 przedszkoli, edukacją objęto 1678 osób (w 2023r. 12 przedszkoli - 1668 osób).
 - **Program dla szkół podstawowych „Trzymaj Formę”** program zrealizowało 6 szkół edukacją objęto 2765 osób (w 2023r. 4 szkoły - 2324 osób).
- Realizowano **Kampanię #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”**, której celem jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka oraz ich wsparcie w podejmowaniu świadomych decyzji związanych z właściwymi wyborami dotyczącymi żywności. W ramach działania przeprowadzono 10 działań, którymi objęto 5405 osób , w tym przeprowadzono 1 webinar.
- Realizowano wojewódzką kampanię **#WybierzZdrowie**, której celem było kształtowanie postaw i zachowań związanych ze zdrowym, a przede wszystkim aktywnym stylem życia wśród najmłodszych dzieci szkół podstawowych. Inicjatorem przedsięwzięcia jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Akcją objęto 6461 uczniów z 46 szkół.
- Włączono się w realizację europejskiej kampanii EFSA **„PlantHealt4Life”** mającej na celu ochrony rodzimego rolnictwa i środowiska naturalnego poprzez uświadamianie społeczeństwa aby nie wprowadzać na teren Polski roślin z innych krajów, szczególnie spoza Unii Europejskiej, mogących stanowić olbrzymie zagrożenie. Każda z takich zagranicznych pamiątek może stać się ekspansywną dla rodzimej flory jak również mogą „przemycić” szkodniki lub choroby, które mogą zagrażać zdrowiu roślin uprawnych, ogrodowych lub domowych. Działania kampanijne objęły 1330 osób.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacji oraz materiałów edukacyjno-informacyjnych.
- Dystrybucja oraz ekspozycja materiałów edukacyjno-informacyjnych podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.

- Zrealizowano projekt „TAK – TRZYMAM FORMĘ” będący efektem współpracy Regionalnego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej w Rybniku, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku oraz Miasta Rybnika. W ramach działania przeprowadzono w Rybniku 23 warsztaty w 13 rybnickich szkołach podstawowych obejmując 520 uczniów oraz ok. 1500 rodziców i opiekunów. Warsztaty "TAK - Trzymaj Formę!" propagowały zdrowy styl życia. Zajęcia składały się z dwóch modułów: żywieniowego dotyczącego zdrowego odżywiania, jego wpływu na zdrowie jednostki wraz z przygotowaniem samodzielnie zdrowego, zbilansowanego posiłku, który nie musi być nudne ale wyglądem i zapachem zachęci do jedzenia. Z drugiej strony modułem psychologiczno-sportowym tj. zajęciom z psychologiem i trenerem, tak by pomóc młodym ludziom zrozumieć mechanizmy psychologiczne sterujące naszym zachowaniem – w tym również wyborami żywieniowymi czy tymi dotyczącymi aktywności fizycznej. Podsumowaniem projektu było stworzenie kalendarza profilaktycznego na 2025 rok.

Profilaktyka chorób nowotworowych

W 2024 roku ramach działań podjęto również tematy profilaktyki UV, w tym niebezpieczeństw związanych z korzystaniem z solariów oraz promocji zdrowego stylu życia jako czynnika chroniącego:

- Prowadzono programy profilaktyczne skierowane do szkół:
 - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Wybierz życie – Pierwszy krok”** Celem głównym było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Do realizacji programu przystąpiły 4 szkoły, edukacją objęto 972 osoby (w 2023r. 4 szkoły - 1892 osoby).
 - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Znamie! Znam je?”** Celem głównym było upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Do realizacji programu przystąpiły 4 szkoły, edukacją objęto 1072 osoby (w 2023r. 7 szkół - 1701 osób).
- Realizowano kampanię społeczną dot. niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV ph. „**Łap słońce z głową**”. Akcją objęto 35512 osób podczas 144 działań.
- Realizację profilaktyki raka szyjki macicy głównie poprzez promocję szczepień ochronnych, promocję powszechnego programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Realizację kampanii „Zaszczep w sobie chęć szczepienia,

„Zaszczep się wiedzą, #UnitedInProtection, „Mamo, Tato, pamiętajcie o moich szczepieniach” i innych, którymi objęto 22157 osób podczas 143 działań.

- Wspierano placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych dot. profilaktyki antynowotworowej np. Tydzień Walki z Rakiem Szyjki Macicy, Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem, Europejski Dzień Prostaty, różowy październik, Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi i tym podobne.
- Kontynuowano promocję tzw. „Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem” ukazującego jak przez proste, codzienne działania można obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Tematy profilaktyki nowotworowej poruszane były podczas 50 eventów, happeningów w których uczestniczyły 6792 osoby.

Bezpieczeństwo

Prowadzono co roczne działania w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Działania prowadzono ze szczególnym uwzględnieniem akcji „**Bezpieczne ferie 2024**” oraz „**Bezpieczne Wakacje 2024**”.

- Przygotowano i rozesłano na placówki oświatowo-wychowawcze, rekreacyjno-sportowe, kulturalne materiały informacyjno-edukacyjne z prośbą o ich rozpowszechnienie oraz podjęcie działań o charakterze prewencyjnym.
- Wspomagano placówki oświatowo-wychowawcze w działaniach własnych.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Przeprowadzano 23 pogadanki/prelekcje na obiektach prowadzących zimowe i letnie formy wypoczynku. Działaniami edukacyjno-informacyjnymi objęto wszystkich organizatorów zimowych i letnich form wypoczynku w tym 690 podopiecznych.
- W ramach działań szczególną uwagę zwrócono na temat pierwszej pomocy przedmedycznej. Wraz z partnerami prowadzono w ramach akcji, eventów, pogadanek pokazy i naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w tym szczególnie resuscytacji krążeniowo-oddechowej z użyciem defibrylatora.
- Tematy szeroko pojętego bezpieczeństwa poruszane były w trakcie 9 eventów i happeningów przeprowadzanych w tym okresie.

Działaniami łącznie objęto

- „Bezpieczne Ferie 2024” - 5769 osób podczas 11 działań
- „Bezpieczne Wakacje 2024” - 9275 osoby podczas 35 działań.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna - 12 działań 5082 osób.

Działalność szkoleniowa

W 2024 roku zorganizowano i przeprowadzono dla koordynatorów programów edukacyjnych w placówkach oświatowych, specjalistów jak również skierowanych do uczniów czy ogółu społeczeństwa następujące szkolenia:

- Szkolenie „Bezpieczna praca – bezpieczne wakacje – szkolenie dla uczniów szkół ponadpodstawowych.
- Szkolenie w WOM dla nauczycieli, psychologów, pedagogów w zakresie profilaktyki środków psychoaktywnych.
- Webinar #Safe2EatEU.
- Szkolenie dla sektora medycznego pt „Mamo, Tato pamiętajcie o moich szczepieniach”.
- Webinar skierowany do kobiet w wieku prokreacyjnym pt. „Szczepienia...”
- Szkolenie „Bezpieczne wakacje – bezpieczna praca”.

www.gov.pl/web/psse-rybnik